

Norsk Folkehjelp

AU PAIR I NORGE

En håndbok for au pairer og vertsfamilier

PÅ LIKE FOT

A close-up photograph of two women in winter attire. The woman in the foreground is a Black woman with a warm smile, wearing a thick, olive-green knitted scarf. The woman in the background is a white woman with a similar smile, wearing a blue hooded jacket and a white knit hat. Both are looking towards the right side of the frame. A semi-transparent blue oval is overlaid on the top left, containing a quote in Danish.

«Det er avslappende å være på kafeen her! Jeg klarer ikke helt å slappe av på rommet i huset.»

Au pair i Norge

PÅ LIKE FOT

Utgitt av Norsk Folkehjelp

Utgitt av Norsk Folkehjelp, 2015

Design: Magnolia design as

Trykkeri: TS-Trykk

Opplag: 1000

Foto side 1, 3, 8, 12, 22, 56, 76 og 93: Werner Anderson

Innholdsfortegnelse

Introduksjon

Forord	6
Bakgrunn og leseveiledning	9
Au Pair Center/On Equal Terms	10
Au pair-ordningen	12
Oppholdstillatelse som au pair	14

Del I

Au pair-kontrakten – en standardkontrakt fra UDI	23
Bolig	23
Lønn/lommpenger til au paires	23
Skatt – hvordan er reglene for vertsfamilien og au paires?	26
Norskkurs	32
Arbeidstid og arbeidsoppgaver	33
Au paires fritid	38
Ferie og feriepengene	40
Hva skjer hvis au paires blir syk?	43
Gravid au pair – veien videre	45
Vertsfamiliens plikt til å tegne forsikring	47
Oppsigelse og avskjed	48
Hvem betaler hjemreise etter endt au pair-opphold?	50
Brudd på au pair-kontrakten	52

Del II

Ta høyde for kulturforskjeller	57
Barna og au paires: Hvordan er det for barna å ha au pair?	59
Tips til au pairer og vertsfamilier	66
Tar med ideen om likestilling hjem	73
Au pair fra Schengen/EØS-området	75

Del III

Lær mer om au pair!	77
---------------------	----

Det å komme til Norge som au pair kan være spennende og lærerikt. Samtidig er du spesielt utsatt for å havne i vanskelige situasjoner siden du bor hos dem du «jobber» for, og ingen har ansvaret for å følge deg opp.

Dere som er vertsfamilie påtar dere et ansvar ved å ha et ungt menneske boende i hjemmet deres. Mange vertsfamilier er ikke godt nok forberedt på hva det vil si å ha en au pair og hvordan dette påvirker familiesituasjonen.

Skulle dere havne i konfliktsituasjoner ønsker vi å gi dere et verktøy for å finne frem til best mulige løsninger. Kjennskap til og forståelse av hvilke rettigheter dere har og hva som forventes av dere er viktig. Økt informasjon forebygger utnytting av au pair ordningen og av den som kommer hit som au pair.

Diskusjonene om hvorvidt au pair ordningen er fordekt arbeid eller kulturutveksling har pågått over lengre tid. Dette er ikke noe vi tar standpunkt til i denne boken. Vi ser likevel at lovverket gir endel motstridende signaler. I kontrakten mellom vertsfamilier og au pairer står det tydelig at det er kulturutveksling. Samtidig er en del av dine oppgaver som au pair definert som arbeid av Skatteetaten, og du må betale skatt. Som au pair er du også omfattet av ferieloven. Disse og andre utfordringer du som au pair eller dere som vertsfamilie står overfor diskuteres i denne håndboken.

Vi håper kunnskapen og historiene som er samlet her vil gi deg som au pair trygghet til å hevde egne rettigheter og dere som vertsfamilie en bedre forståelse for hva det vil si å ha en au pair boende i huset.

Til slutt en stor takk til Linn Stalsberg som har forfattet denne håndboken.

Med vennlig hilsen

Liv Tørres
Generalsekretær
Norsk Folkehjelp

Mette Nord
Leder
Fagforbundet

– Her får jeg støtte og mer selvtillit til å si fra i vertsfamilien om det er problemer der.

Au Pair Center/ On Equal Terms

Målgruppen

I utgangspunktet er dette en håndbok for vertsfamilier og au pairer, men vi håper at den også kan være nyttig for andre som ønsker å øke sin kompetanse og forståelse av ordningen, som for eksempel politiet, helsepersonell, saksbehandlere i NAV eller mennesker som rett og slett bryr seg om au pairenes situasjon.

Håndboken er inndelt i tre hoveddeler hvor første del fokuserer på kontrakten og regelverket, andre del på generelle betraktninger, råd og tips og tredje del på intervjuer med au pairer, vertsfamilier og forskere.

Ikon som benyttes i denne boken

Au pair

Vertsfamilie

Husk/OBS/NB

**Au Pair betyr
«på like fot»**

**Lurer du på hva
som skjer på
Au Pair Center?
Sjekk Facebooksiden
eller senterets
nettside.**

Au Pair Center/On Equal Terms

Au Pair Center er et uavhengig rådgivingscenter for au pairer og vertsfamilier og drives av Norsk Folkehjelp og Fagforbundet. Senteret har vært i drift siden 2012 og har erfart at behovet for informasjon og rådgiving både mot au pairer og deres vertsfamilier i Norge er stort.

Au Pair Center har en daglig leder og en jurist, i tillegg til en aktivitetsmedarbeider som har ansvar for alle aktivitetene på senteret. Konsultasjon og aktiviteter er gratis.

Tilbud til au pair og vertsfamilier:

- Informasjonsmøter
- Konfliktløsning
- Generell veiledning om au pair-ordningen, regelverk og forståelse av dette.

I tillegg til å være et rådgivingscenter for begge parter har vi aktiviteter og tilbud som kun er rettet mot au pairer.

Tilbud til au parene:

- Juridisk rådgivning, med særlig vekt på pengekrav.
- Søndagskafé, som i tillegg til å være en vanlig kafe, har forskjellige tilbud som museumsbesøk, ut på tur, bowling, kino og sesongavhengige uteaktiviteter.
- Egne Kvinner Kan-kurs for au pairer som i tillegg til å fokusere på kvinners deltagelse i samfunnet og den offentlige debatt, også lærer au pairer forhandlingsteknikker overfor vertsfamilier.

- Informasjonsmøter om regelverket rundt au pair-ordningen. Dette foregår både i Oslo og i andre byer og tettsteder Au Pair Center besøker.
- Selvforsvarskurs
- Reproduktiv helse

Alle våre aktiviteter og kurs legges ut fortløpende på våre Facebooksider

Dagens au pair-ordning bygger på den europeiske au pair-konvensjonen fra 1969.¹ Etter den europeiske konvensjonen skulle au pair-oppholdet fungere som kulturutveksling, au pairen skulle være mellom 18–30 år, og en au pair kunne høyst oppholde seg i et land som au pair i to år.

I Norge finner man nå et eget au pair-rundskriv som er bygd opp etter premissene fra den europeiske au pair-traktaten.² Au pairen skal bo hos vertsfamilien, hun eller han skal normalt ikke arbeide mer enn fem timer per dag, og hun har krav på å få utbetalt lommepenger (lønn).

I au pair-ordningens begynnelse var det for det meste unge europeiske kvinner som oppholdt seg i andre europeiske land som au pair, ett år eller to tidlig i tyveårene. Etter hvert som verden har utviklet seg, ser vi nå at et stort antall av

---

1 European Agreement on «au pair» Placement, Strasbourg, 24. Nov. 1969

2 Utlendingsdirektoratet (rundskriv) RS 2012-015 (2012)

au pairesne i Norge i dag er fra såkalte tredjeland, som Filippinene, Ukraina og Thailand. Videre har det vært en betydelig utvikling av avtaler for arbeidere innad i Europa siden den tiden au pair-traktaten ble utformet. Dette har ført til at de kvinner og menn som kommer til Norge fra land innenfor EU/Schengen-samarbeidet i dag, ikke registreres som au pairer, men som vanlige arbeidstakere. Hva dette innebærer for vertsfamilier og au pairer fra dette området, kommer vi tilbake til under et eget punkt i veilederen.

Reglene rundt oppholdstillatelser og visumsøknad vil i hovedsak være relevant for au pairer som kommer fra land utenfor EØS-samarbeidet, såkalte tredjeland.

Reglene rundt au pair-kontrakten vil være relevant for alle au pairer og vertsfamilier i Norge som har undertegnet avtalen, uavhengig av au paires opprinnelsesland.

For å være au pair i Norge må du:

- ha lovlig opphold i Norge, gjennom søknad om midlertidig oppholdstillatelse hos UDI, eller gjennom EØS-avtalen
- være kvinne eller mann, og være mellom 18 og 29 år når du søker første gang (fornyelse av oppholdstillatelse for å bo hos en ny vertsfamilie innen de to årene tillatelsen er gyldig, kan gjøres også etter at personen har fylt 30 år)
- ikke ha egne barn i hjemlandet
- ikke være i slekt med medlemmer av vertsfamilien

Alle som kommer fra land utenfor EØS-området og vil til Norge som au pair, må gjennom en såkalt *returvurdering* hos UDI. UDI må finne det sannsynlig at au pairen faktisk reiser hjem igjen etter au pair-perioden, og ikke har planer om å bosette seg her. Forutsetningen for å få opphold er derfor at man selv er positiv til å reise hjem etter endt au pair-opphold. UDI vurderer videre hvilken motivasjon au pairen har for å reise tilbake, dette kan være ting som familie i hjemlandet, arbeidsmuligheter etc.

Reiser au pairen ikke hjem igjen når hun ikke lenger har oppholdstillatelse, regnes det som et brudd på utlendingsloven. Dette kan ha innvirkning på muligheten man har til å søke om opphold i Norge senere på samme eller annet grunnlag.

For å kunne være vertsfamilie i Norge må dere:

- være et par av samme eller motsatt kjønn som er ektefeller eller samboere med barn
- være et par av samme eller motsatt kjønn som er ektefeller eller samboere uten barn
- være enslig mor eller far som har barnet minst 50 prosent av tiden
- snakke norsk med au paires
- som hovedregel ikke komme fra samme land som au paires
- tilby au paires et eget rom i vertsfamiliens hus
- bare ha én au pair av gangen
- betale for at au paires skal gå på språkkurs

En enslig person uten barn kan ikke være vertsfamilie til en au pair i Norge.

Førstegangssøknad som au pair

I utgangspunktet må au pairen selv søke om oppholdstillatelse hos UDI for å bli au pair. I tillegg til dette kan au pairen gi fullmakt til vertsfamilien eller andre hvis de skal sørge for utfylling av søknader eller andre praktiske ting senere i søknadsprosessen.³ Utlendingsdirektoratet har utarbeidet et eget fullmaktskjema til bruk i disse tilfellene. Skjemaet, som foreligger på norsk og engelsk, er tilgjengelig på <http://www.udi.no/>.

Au pairen leverer søknaden om oppholdstillatelse som au pair til den norske ambassaden i sitt hjemland, eller til norsk utenriksstasjon i det landet au pairen oppholder seg ved søknadstidspunktet. Dette forutsetter at au pairen har lovlig opphold i det landet hun søker fra.

Husk alltid å sjekke UDIs nettsider når det gjelder regelverk og søknadsprosessen.

Disse dokumentene må du levere inn:

- dokumentasjon når du søker for første gang
- pass og kopier av alle brukte sider i passet
signert følgebrev fra Søknadsportalen (eller søknadsskjema)
- to nye passfoto med hvit bakgrunn
- UDIs kontrakt om kulturutveksling mellom au pair og vertsfamilie, signert av au pairen og vertsfamilien
- dokumentasjon på vertsfamiliens statsborgerskap (for eksempel kopi av deres pass)
- UDIs sjekkliste, ferdig utfyllt og signert

---

3 Utlendingsforskriften § 17-1

Tilleggsdokumentasjon i noen søknader:

- Dersom vertsfamilien kun består av én forelder, må det foreligge dokumentasjon på hans/hennes omsorgsprosent for barnet.
- Hvis vertsfamilien har en au pair fra før: et brev fra vertsfamilien der de bekrefter når den tidligere au pairen skal flytte ut.

Dersom au pairen søker om oppholdstillatelsen fra hjemlandet og får innvilget søknaden, kan hun reise inn til Norge. Etter at hun kommer til Norge, må hun kontakte politiet for å få effektivt (registrert) tillatelsen og utstedt et oppholdskort. Noen politistasjoner i Norge har lang ventetid. Det betyr at au pairen ofte må vente 4–8 uker etter at hun har ankommet Norge, før hun får time hos politiet og får hentet papirene. Blir au pairen sagt opp av sin vertsfamilie i denne perioden, er dette svært problematisk for henne, da hun enda ikke har mottatt sin au pair-tillatelse. I følge au pair-kontrakten er det en måneds oppsigelsestid. Vertsfamilien oppfordres til ikke å ta kontakt med politiet før oppsigelsestiden har gått ut.

Videre må au pairen kontakte sitt lokale skattekontor for å få et ID-nummer. Dette gir au pairen trygderettigheter i Norge, som for eksempel helsehjelp. Husk å ta med pass eller annet ID-dokument, oppholdstillatelsen fra UDI, og kontrakten au pairen og vertsfamilien har signert.

Du kan ikke reise inn i Norge og begynne som au pair før du har fått innvilget oppholdstillatelsen din. Dette gjelder også selv om du bare ønsker å feriere eller bli kjent med vertsfamilien før au pair-oppholdet begynner.

Bytte vertsfamilie – fornye oppholdstillatelsen

Noen ganger passer rett og slett ikke au pairen og vertsfamilien sammen. Det er ikke uvanlig at au pairen bytter familie mens hun er i Norge. Oppholdstillatelse som au pair kan fornyes, men tillatelse kan ikke gis for mer enn to år til sammen. Det er ikke alltid så enkelt å finne en ny vertsfamilie, og au pairen og den opprinnelige vertsfamilien bør derfor forsøke å finne en løsning sammen før au pairen går til det skrittet å bytte familie.

Au pairen sier opp au pair-kontrakten selv

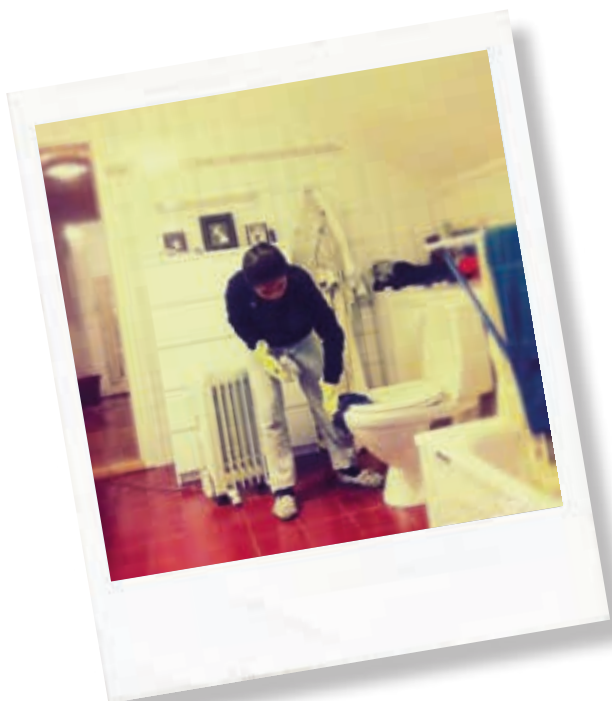
Kontakt Au Pair Center for en prat dersom du er usikker på om du bør bytte familie eller ikke.

Hvis du som er au pair allerede er bestemt på å finne en ny vertsfamilie, er dette reglene:

1. Du må si opp den første vertsfamilien i forhold til reglene om oppsigelse, se side 48.
2. Du må finne ny vertsfamilie, og deretter søke om ny oppholdstillatelse i Norge.
3. Du kan søke om ny oppholdstillatelse fra Norge. Du må søke på UDI sine nettsider, og bestille time hos politiet for å levere dine papirer. Hvis det er greit for din nye vertsfamilie, kan du nå flytte inn der og bo der som gjest frem til søknaden blir godkjent. UDI vil regne med denne tiden i din totale tid som au pair.

4. Du må fremdeles oppfylle kriteriene som gjelder for å være au pair i Norge.

Så fort alt dette er i orden, og du har levert alle papirer, inkludert den nye au pair-kontrakten med den nye vertsfamilien på den lokale politistasjonen, kan du begynne som au pair i din nye familie.

Au pairen blir sagt opp av sin vertsfamilie

Noen au pairer opplever å bli sagt opp av sin vertsfamilie. Vertsfamilien og au pairen skal i slike tilfeller melde fra til sitt lokale politidistrikt eller UDI om at kontrakten er sagt opp. Det er en måneds oppsigelsestid etter au pair-kontrakten. Myndighetene skal ikke ha beskjed før etter oppsigelsestidens utløp.

- For au pairene som har vært i Norge en periode, og har fått sine visumpapirer, vil det i de fleste tilfeller være en «venteperiode». UDI eller politiet vil da varsle au pairen om at de vurderer å trekke tilbake tillatelsen, og au pairen vil ha mulighet til å uttale seg om situasjonen. I denne perioden har au pairen mulighet for å finne seg en ny vertsfamilie og søke om fornyelse av oppholdstillatelsen basert på opphold hos den nye familien.
- En au pair som blir sagt opp av sin vertsfamilie før hun har fått sine papirer, kan i noen tilfeller søke om ny førstegangsoppholdstillatelse fra Norge. Dette gjelder for de kvinner og menn som har en bachelorgrad fra hjemlandet, og kan ses på som faglært. Personen må likevel ha lovlig opphold i Norge på søknadstidspunktet.⁴

---

4 Utlendingsforskriften FOR-2009-10-15-1286, § 10-1 a)

Kan au paires miste sin oppholdstillatelse i Norge?

Oppholdstillatelsen gjelder til den utgår på dato eller i noen tilfeller der au paires får beskjed fra UDI om at oppholdstillatelsen er tilbakekalt. Vanligvis vil au paires få varsel på forhånd dersom UDI vurderer å tilbakekalle tillatelsen før den går ut på dato. Au paires har rett til å klage på et vedtak om tilbakekallelse.

Hvorfor kan oppholdstillatelsen bli tilbakekalt? Den vanligste grunnen for tilbakekall er at au paires forholdet er avsluttet og UDI har fått melding om dette. En annen grunn kan være dersom hun har holdt tilbake viktig informasjon om bakgrunnen sin i søknaden.

Oppholdstillatelsen kan også bli tilbakekalt hvis vertsfamilien har brutt de viktigste punktene i kontrakten. Dette kan for eksempel være der hvor au paires ikke har sitt eget rom, ikke får utbetalt lønn, eller hun blir bedt om å jobbe for andre eller jobbe for mye.

Er du i en slik situasjon og er rådvill: Kontakt Au Pair Center.

«Jeg synes det er fint å møte folk på Au Pair Center som opplever det samme som meg selv.»

Au pair-kontrakten – en standardkontrakt fra UDI

Alle au pairer og vertsfamilier i Norge må underskrive UDIs standardkontrakt om kulturutveksling mellom au pair og vertsfamilie.⁵ Denne finner man lett tilgjengelig på UDI sine hjemmesider, i tillegg til de fleste norske ambassader i utlandet. Dette er den eneste lovlige au pair-kontrakten partene kan inngå.

Bolig

Au pairen skal bo sammen med vertsfamilien i deres hus eller leilighet. Det er viktig at au pairen har sitt eget rom i boligen, slik at hun har mulighet for å ha litt privatliv. Det er ikke anledning til å ha au pairen boende permanent utenfor familiens bolig, som i en eksternt leilighet eller lignende. Grunnen til dette er at au pair-ordningens formål er kulturutveksling, og det er meningen at au pairen skal oppleve livet i en norsk familie.

Lønn/lommepenger til au pairen

Retten til lommepenger reguleres i au pair-kontraktens punkt 8. Det blir i kontrakten omtalt som lommepenger, men flere steder, for eksempel i forhold til skatt, blir dette omtalt som lønn. Begrepene lommepenger og lønn vil for au pairen og vertsfamilien ha den samme reelle betydningen.

---

5 <http://www.udi.no/globalassets/global/skjemaer/kontrakt-au-pair-contract-au-pair-be.pdf>

En au pair i Norge får kost og losji hos sin vertsfamilie. I tillegg til dette har hun krav på lommepenger/lønn hver måned. Hvor mye au pairen skal ha i lommepenger/lønn justeres årlig. Summen på UDI sine sider er en minimumssats. Det betyr at en vertsfamilie ikke har lov til å gi au pairen mindre penger enn det som til enhver tid følger av UDI sine minimumssatser. Ifølge kontrakten skal au pairen minimum ha utbetalt den til enhver tid gjeldende minimumssatsen. Dette betyr at lommepengene/lønnen til au pairen skal settes opp én gang i året i tråd med UDI sine bestemmelser. Dette gjelder for alle au pairer. Fra 1. oktober 2014 skal alle au pairer i Norge ha 5 400 kroner i lommepenger/lønn før skatt.⁶

! Lommepenger/lønn er en skattepliktig ytelse.

Penger – et problemområde

Å snakke om penger er vanskelig. Det er derfor ikke overraskende at både au pairer og vertsfamilier kan oppleve prat om penger som utfordrende. En au pair fra Kina mistenker at det å ha au pair egentlig er dyrere enn vertsfamilien trodde og beskriver det slik:

---

6 <http://www.udi.no/viktige-meldinger/okte-minimumssatser-for-lommepenger-og-norskkurs-for-au-pairer/>

«Det hender jeg legger ut for mat eller småting i hverdagen, og da tar jeg alltid vare på kvitteringer. Men jeg får aldri pengene tilbake, og dersom jeg spør flere ganger, blir det plutselig en stor ting. Det får meg til å føle meg liten, jeg vil jo ikke tigge om penger heller. Vertsfamilier må huske på at vi faktisk har veldig lite penger, og små summer for dem kan være mye for oss.»

Skatt – hvordan er reglene for vertsfamilien og au pairen?

Au paires som kommer direkte fra andre europeiske land, har erfart at man ikke betaler skatt der, og stusser over at de må det i Norge. I tillegg betaler au paires i Norge også skatt av verdien av kost og losji. Skatt er et av de områdene au paires diskuterer ofte seg imellom, og de uttaler blant annet:

«Et stort problem er dette med skatt. Det virker som ingen helt skjønner ordningen, verken au paires, vertsfamilier eller organisasjoner. Alle blir redde for å betale feil skatt.»

«Jeg skjønner ikke hvorfor vi skal betale skatt av lommepenger. Og hvorfor er skatten forskjellig fra au pair til au pair?»

«Dette med at vi betaler skatt i Norge har jeg hatt problemer med å begripe, for vi har nesten ingen rettigheter som arbeidstakere.»

Vertsfamilie

Du regnes som arbeidsgiver når du betaler en person lommepenger/lønn for å utføre ulike arbeidsoppgaver hjemme hos deg. Fri kost og losji er en skattepliktig fordel for au pairen på lik linje med lommepenger/lønn. Verdien av fri kost og losji skal derfor legges til lønnen ved oppgjøret. For beregning av den skattepliktige fordelten, se satsene for kost og losji.⁷

7 <http://www.skatteetaten.no/no/Tabeller-og-satser/Kost-og-losji/> 2014

Satser for trekkpliktige naturalytelser mv.

Fri kost og losji	Satser per døgn
Fritt opphold - kost og losji	kr 114
Fri kost - alle måltid	kr 82
Fri kost - to måltid	kr 64
Fri kost - ett måltid	kr 42
Fritt losji - ett eller delt rom	kr 32

Satser per 15.10.2014

Selv om du i skattemessig sammenheng er arbeidsgiver for au pairen, skal du ikke betale arbeidsgiveravgift.⁸

Oppgjørsmåte

Som vertsfamilie/arbeidsgiver må du hente au paires skattekort elektronisk. Skattetrekket på skattekortet er fastsatt på grunnlag av opplysninger om hvor mye au pairen regner med å tjene og hvor lenge au pairen skal oppholde seg i Norge i inntektsåret. Feriepenger er også skattepliktig inntekt. Det skal fastsettes skattetrekk som for månedslønnen til arbeidstakere.

Du må som vertsfamilie/arbeidsgiver velge mellom to oppgjørsmåter for au paires skattetrekk. Den oppgjørsmåten du velger, må du holde deg til gjennom hele året.

---

8 <http://www.skatteetaten.no/no/Bedrift-og-organisasjon/Drive-bedrift/Arbeidsgiver/Utenlandsk-arbeidskraft/Au-pair-i-huset/>

1. Den forenklede oppgjørsmåten

Hver gang du utbetaler lønn til au pairen, fyller du ut «Oppgjørsblankett for private arbeidsgivere» (RF-1049).⁹ Blanketten kan du fylle ut og sende inn elektronisk til Skatteetaten. Da får du automatisk et kundeidentifikasjonsnummer (KID) og kontonummer for innbetaling av skatten (forskuddstrekk). Opplysningene blir sendt til skatteoppkreveren i din bostedskommune, og ditt fødselsnummer vil her fungere som arbeidsgivernummer.

Som vertsfamilie/arbeidsgiver plikter du å beregne forskuddstrekk og sende oppgjøret til skatteoppkreveren i din bostedskommune. Dette gjør du samtidig som du betaler ut lønnen.

Hvor mye skatt du skal trekke, står på skattekortet til au pairen. Dersom du ikke får skattekortet, må du trekke 50 prosent skatt. Husk å ta med verdien av fri kost og losji. For å finne den skattepliktige inntekten må du multiplisere satsen for kost og losji med antall dager au pairen mottar fri kost og losji. En utskrift av den elektroniske oppgjørsblanketten eller et eksemplar av papirblanketten skal du gi til au pairen som en lønns- og trekkoppgave/lønnslipp.

---

9 <http://www.skatteetaten.no/no/Skjemaer/Oppgjorsblankett-for-private-arbeidsgivere/>

2. Den alternative oppgjørsmåten

Den alternative oppgjørsmåten vil si at du sender én samlet lønns- og trekkoppgave (RF-1015) i januar året etter. Forskuddstrekket settes på egen bankkonto frem til du betaler til skatteoppkreveren i din bostedskommune.

Se mer informasjon om skatt i Skatteetatens brosjyre: «Skatteregler ved barnepass for foreldre, dagmammaer og praktikanter/au pair.»¹⁰

Au pair

Etter at du har søkt om og fått oppholdstillatelse fra UDI og fått registrert (effektuert) tillatelsen hos politiet ved personlig oppmøte, må du møte på skattekontoret for å melde flytting til Norge. For å kunne melde flytting må du ha oppholdstillatelse på 6 måneder eller mer. Du vil da få et fødselsnummer.

Når du skal oppholde deg i Norge som au pair og motta lommepenger fra vertsfamilien, må du ha et skattekort. Dette kan du søke om samtidig som du melder flytting til Norge. Har du oppholdstillatelse på mindre enn seks måneder, skal du ikke melde flytting til Norge, men kun søke om skattekort. Du vil da få tildelt et såkalt D-nummer (i stedet for fødselsnummer).¹¹

¹⁰ <http://www.skatteetaten.no/no/Person/Selvangivelse/Veiledning-til-selvangivelsen/Skatteregler-ved-barnepass/Informasjon-for-foreldre/>

¹¹ <http://www.skatteetaten.no/no/Person/Skattekort-og-forskuddsskatt/Utenlandsk-arbeidstaker/Au-pair-i-Norge/>

Enten får du skattekort der du trekker *en viss prosent* av inntektene, eller du får et tabellkort, der du trekker *en bestemt sum* på bakgrunn av hvor mye lønn du mottar. Dette avhenger av det lokale skattekontoret og utgjør til syvende og sist ikke noen særlig forskjell. Som au pair i Norge må du betale skatt av verdien av gratis kost og losji som du mottar hos vertsfamilien. Les mer om dette på side 31.

Etter at du har fått skattekortet ditt, må vertsfamilien din laste ned skattekortet ditt elektronisk fra skatteetaten.no.

Det er ditt ansvar å passe på at skatten betales. Husk å be vertsfamilien din om en lønnslipp med signatur hver måned som bekrefter at skatten er betalt. Ta vare på disse.

Det er vertsfamilien som er «arbeidsgivere» og faktisk må betale skatt av det de utbetaler til deg hver måned. Hvis vertsfamilien din er usikker på hvordan de skal gjøre det med skattetrekk for deg, kan dere ta kontakt med Skatteetaten eller Au Pair Center for veiledning.

- Au pairen skal ikke betale skatt av de pengene vertsfamilien betaler for språkkurs. Dette regnes som en del av kulturutvekslingen.
- Dersom skattemyndighetene regner ut at du har betalt for mye skatt på slutten av året, får du penger tilbake. Har du betalt for lite, får du krav om å betale denne summen til ditt lokale kemnerkontor. Dette kalles restskatt.

-
- Hvis du ikke arbeider hele året, er det viktig at dette kommer frem når du fyller ut informasjon for å beregne ditt skattekort.
  - Få en kvittering på at skatten er betalt hver måned fra din vertsfamilie. Du bør ta vare på alle slike kvitteringer mens du er i Norge, for å bevise at du har gjort alt du kan for å passe på at skatten er betalt. Hvis ikke kan du havne i en vanskelig situasjon hvis det viser seg at vertsfamilien ikke har betalt skatten din.
  - Som utenlandsk arbeidstaker i Norge har du krav på et standardavslag på 10 prosent av din brutto arbeidsinntekt. Dette skal føres opp under punktet «Andre avslag» på selvangivelsen.

Et eksempel på skatt:

En au pair som kom til Norge i januar 2014 tjente 5 200 kroner i måneden. Verdien av kost og losji er beregnet til 114 kroner per dag, og utgjør 3 420 kroner i måneden. Skattekontoret beregner da au parens lønn til 8 620 kroner per måned, eller 103 440 kroner i året. Ifølge Skatteetatens satser i 2014 ville da au pairen måtte betale 8 500 kroner i skatt per år, eller 708 kroner per måned. Har du tabellkort, er det mulig du betaler så mye som 1 200 kroner i måneden i skatt. Betaler du for mye i skatt, får du tilbake det du har betalt for mye.

Norskkurs

Alle au pairer har rett til å gå på norskkurs. Vertsfamilien er ansvarlig for å finne et kurs og betale for dette. Det er imidlertid ingen regler som sier at au pairen ikke kan finne norskkurs selv, hvis hun foretrekker det. Satsene for norskkurs forandrer seg årlig, og UDI har en oversikt over den til enhver tid gjeldende summen vertsfamilien plikter å betale for au paires norskkurs. Vertsfamilien skal betale for au paires kurs, studiemateriell og reisen til og fra studiestedet.¹²

Fra 1. oktober 2014 er summen vertsfamilien skal betale for au paires norskkurs satt til 8 100 kroner, tilsvarende 675 kroner per måned.¹³

Språkkurset skal være en del av din kulturutveksling, og språkkurs anbefales til alle au pairer. Her blir du kjent med norsk kultur og ofte med au pairer fra mange forskjellige land.

---

12 UDI Standard kontrakt om kulturutveksling mellom vertsfamilie og au pair, punkt 9.

13 <http://www.udi.no/viktige-meldinger/okte-minimumssatser-for-lommpenger-og-norskkurs-for-au-pairer/>

Arbeidstid og arbeidsoppgaver

Arbeidstid og arbeidsoppgaver for au pairen er nedskrevet i au pair-kontraktens punkt 10. Utgangspunktet er at au pairen skal være en del av familien, og som en naturlig del av husholdningen skal hun hjelpe til med oppgaver som for eksempel lettere husarbeid. Au paires arbeidstid skal normalt sett ikke være mer enn fem timer i løpet av en dag. Det er likevel mulig etter kontrakten at au pairen arbeider litt lengre dager noen ganger i uken, så lenge det maksimale antallet timer au pairen arbeider ikke overstiger 30 timer per uke.

Au pairen skal ikke under noen omstendighet arbeide med oppgaver som ikke er knyttet til vertsfamiliens barn eller hjem, eller arbeide for andre arbeidsgivere eller personer.

Vertsfamilien plikter å sette opp en detaljert arbeidsoversikt over hvordan en «gjennomsnittsuke» vil fortone seg for au pairen. Her må det føres opp både forventet tidsbruk og type oppgaver. Det er selvfølgelig rom for å ha noe forskjellige oppgaver fra uke til uke.

– Mine barn er veldig glade for å ha nye folk i huset, de er vant til å ha au pairer. De er alltid glade når de ser meg i barnehagen. De er stolte av meg og vil ikke at jeg skal reise.

Filippinsk au pair, 22 år

Det finnes ingen retningslinjer fra UDI om hva som omfatter lettere husarbeid og barnepass, men dette er eksempler fra formidlingsbyrået Atlantis Au Pair:

Oppgaver knyttet til barnepass:

- stelle og gi barn mat om morgenen
- følge til barnehage/skole
- passe barn i løpet av dagen
- leke, spille, lese for og gå tur med barn
- hjelpe med lekser og følge til fritidsaktiviteter
- matlaging, inkludert middag til barna
- kveldsstell med bading og legging av barn
- rydde etter barn (f.eks. leker)

– Noen foreldre er veldig travle og vil ikke at barna skal forstyrre dem. Da må vi ta oss av dem.

Min vertsmor takler for eksempel ikke at babyen gråter. Da må jeg ta den.

Filippinsk au pair, 26 år

Dette er eksempler på «lettere husarbeid»:

- re opp og skifte på barns senger, samt vaske barns bad
- støvsuge og tørke støv på barns rom og i fellesarealer
- stryke klær for barn og legge disse på plass i skuffer/skap
- vaske familiens klær i vaskemaskin, henge opp klær og bruke tørketrommel
- vaske opp, rydde ut og inn av oppvaskmaskin
- rydde og holde kjøkkenet rent, inkludert mopping og vask av gulvene
- handle mat (utenom storinnkjøp)
- dele på matlaging med de andre voksne i husholdet
- gå tur med og mate kjæledyr (avtales på forhånd)
- holde eget rom/bad rent og ryddig

Husarbeid som ikke er egnet for au pair:

- ukentlig storinnkjøp av mat
- re opp og skifte på vertsforeldrenes seng
- vaske vertsforeldrenes private bad
- servere familiens gjester/besøk/barnedåp/konfirmasjon
- hagearbeid (om ikke au pairen ønsker dette selv eller hele familien er med på dugnad)
- vaske bilen
- vårrengjøring og ukentlig storvask, inkludert vindusvask
- vaske komfyr, annet enn å tørke av overflater
- vaske og rydde opp etter kjæledyr som ikke er stuerene
- passe kjæledyr i au paires fritid/ferie

Hva er arbeid og hva er deltagelse i familielivet?

Au pair-ordningen gir en ung kvinne eller mann muligheten til å se nye land og oppleve en annen kultur. Virkeligheten er imidlertid den at mange vertsfamilier mest av alt trenger hjelp i tidsklemma, mer enn at de skal drive kulturutveksling på hjemmebane.

Til sammen kan dette skape et komplekst bilde, som i hverdagen ofte byr på dilemmaer mellom hva som er arbeid, og hva som er naturlig deltagelse i en familie. Dilemmaer som dukker opp, kan for eksempel være:

- Dersom alle, inkludert au pairen, sitter og spiser middag og deretter rydder vekk maten sammen – er det arbeid eller å være en del av en familie som hjelper hverandre?
- Om man ser TV sammen med barna – er det å passe på barn eller å knytte bånd til dine «nye» familiemedlemmer?
- Om barna kommer inn på au paires rom for å leke der – er hun på jobb da, eller tilbringer hun sin fritid sammen med barna i familien?

Det kan virke nesten umulig å definere hva som er arbeid og hva som er fritid i løpet av en hverdag. Men et stikkord er at au pairen *aldri skal føle seg som en hushjelp*, for da blir det umulig å føle seg som en del av familien.

Norske familier som ønsker au pair må ha realistiske forventninger i forhold til det å være vertsfamilie og være beredt på at det krever innsats fra begge parter. Ofte kan små detaljer spille inn, som hvordan man ønskes velkommen og at man har fått god informasjon i forkant av oppholdet.

Det er stor forskjell på om au pairen *alltid* skal rydde etter middagen, eller om hun av og til skal rydde etter middagen. Det er stor forskjell på om hun skal hjelpe til når hele familien tar husvasken på fredager, eller om hun har ansvaret for all rengjøring alene. Både vertsfamilie og au pair har ansvar for at hun ikke jobber mer enn au pair-kontrakten tillater.

Dette sitatet er fra en au pair som hadde jobbet i to andre europeiske land før hun kom til Norge, og kan være til ettertanke:

– Selv om jeg har det veldig bra, er det likevel annerledes å være au pair i Norge enn i andre europeiske land. Her sier vertsfamilien at man er en del av familien, men jeg føler det ikke. I min tyske vertsfamilie ryddet vi for eksempel alltid middagen vekk sammen, mens vi lo og pratet. Men her går familier fra bordet mens jeg rydder. Dette forteller mange av mine au pair-venninner også. Jeg er også litt redd for å bli med familien på ferie. Jeg hører fra andre au pairer at de må passe barna hele dagen mens vertsfamilien står på ski. Jeg får av og til en sterk følelse av å være utlending, av å være annerledes, fordi det påpekes hele tiden at man ikke er herfra.

Filippinsk au pair, 24 år

Au parens fritid

Au pairen skal leve og bo som et familiemedlem og ta del i vanlige familieaktiviteter. Dette kan gjøre det vanskelig å vite akkurat når man har fri. De fleste au pairer vil ha glede av å ha et liv utenfor huset, med venninner, venner og egne aktiviteter. For mange er også kirken viktig, mens andre ønsker å drive med idrett eller en annen hobby.

Au parens minste krav på fritid følger av au pair-kontraktens punkt 11. I tillegg til dette har au pairen rett til å kunne være med på norskopplæring og andre fritidsaktiviteter.

Ifølge kontrakten har au pairen krav på følgende:

- Au pairen skal ha minst ett døgn – 24 timer – helt fri i uka.
- Minst en gang i måneden skal dette være en søndag.
- I tillegg til dette skal au pairen ha minst en fast ettermiddag fri i uka. Ettermiddag skal regnes fra klokken 12.

Det er viktig at vertsfamilien respekterer au parens fridager. Sjansen er stor for at hun har avtaler, eller gleder seg til noe som er planlagt. Det kan føles sårt å måtte avlyse dette fordi vertsfamilien ber om hjelp. Det kan for mange au pairer være svært vanskelig å si nei når vertsfamilien spør om hjelp.

Hva bør au pairen gjøre dersom hun jobber for mye?

- Si fra til vertsfamilien om du vet at du jobber for mye.
- Si fra på en saklig og ordentlig måte. Vis til regelverket og kontrakten.
- Stå opp for rettighetene dine. Dette kan være viktig for andre au pairer som møter de samme problemene, og det er viktig for å hindre at au pair-ordningen blir utnyttet av folk som i hovedsak er ute etter billig arbeidskraft.
- Om familien ikke vil lytte eller ta deg på alvor, kan du ta kontakt med Au Pair Center.

– Vertsfamilie kjenner så klart au pair-kontrakten, men noen ignorerer den og lukker øynene. Jeg vet om en jente fra Filippinene som kom fra Singapore og hit. Etter seks måneder her fortalte hun meg at hun mens hun var au pair også jobbet og vasket i flere hus i nabolaget. Hun fikk ikke betalt ekstra for dette. Hun jobber fulle dager fra 08.30 til 16.30. Hun vil gjerne komme ut av dette men vet ikke helt hvordan.

Filippinsk au pair, 24 år

– Det er greit i min vertsfamilie, men det er veldig mye arbeid. Noen ganger drar vertsforeldrene på hytta og jeg har ansvar for barnet en hel helg. Vertsmoren er veldig pirkete på husarbeidet mitt, selv om hun selv er rotete og slenger fra seg ting overalt. Når begge er hjemme i helgene er huset en katastrofe mandag morgen. De etterlater alt rotet og oppvasken til meg etter helgen, og av og til føler jeg bare for å gråte når uka starter.

Filippinsk au pair, 22 år

Ferie og feriepengar

Det er ferieloven som regulerer hvor mye og når en au pair kan ta ferie, på lik linje med andre arbeidstakere i Norge.¹⁴ Au pairen skal vanligvis ha 25 virkedager ferie i løpet av et kalenderår. Fordi dette inkluderer lørdager, blir ferien til sammen fire uker og én dag. Under skal vi forklare feriereglene som au pairen og vertsfamilien må forholde seg til under oppholdet i Norge.

Rett til ferie

- Alle au pairer som ankommer Norge før 30. september, har krav på 25 virkedager ferie i samme kalenderår.
- I følge ferieloven har au pairen krav på tre av ukene i perioden fra 1. juni til 30. september, dersom hun ønsker det.

---

14 Ferieloven av 1988

-
- Au pairer som kommer til Norge etter 30. september, har krav på seks virkedager ferie samme kalenderår. Året etter vil hun ha krav på full ferie.
  - De samme reglene vil gjelde ved eventuelt bytte av vertsfamilie, såfremt au pairen kan dokumentere at ferie ikke er avvirket hos tidligere vertsfamilie.

Helligdager/røde dager:

Såkalte røde helligdager, for eksempel i julen, påsken eller på nasjonaldagen 17 mai, er fridager. Disse dagene er ikke inkludert i de 25 feriedagene au pairen har krav på.

Husk at slike dager er viktige dersom au pairen ønsker å ta del i norsk kultur. Vertsfamilien bør prøve å invitere au pairen med i disse festlighetene, uten å kreve at hun skal jobbe eller bidra mer enn alle andre.

Feriepenger – ikke lønn

En au pair i Norge har rett til å ta ferie det første året hun er au pair, men hun har ikke rett til betalt ferie det første året hun er i Norge som au pair. Dette er likt som for andre arbeidstakere i Norge. Grunnen til dette er at en au pair opparbeider seg et feriepengegrunnlag det første året hun oppholder seg som au pair i Norge. Feriepengegrunnlaget er au paires bruttoinntekt samt verdien av kost som hun mottar fra vertsfamilien i løpet av et år.¹⁵

---

15 Ferieloven § 10

Ut ifra feriepengegrunnet beregnes au parens feriepenge. En au pair som ankom Norge i 2014 har rett til feriepenge i 2015. Feriepengene erstatter au parens lønn/lompepenge den måneden de blir utbetalt. Mange vertsfamilier betaler ut feriepengene til au pieren i juni måned, men au pieren har rett til å kreve feriepengene utbetalt før hun skal ta ut ferie. Dette kan det være lurt å avtale så fort som mulig, og i god tid før au pieren skal ta ut ferie.

Eksempel på feriepengeberegning:

Feriepenge = 10,2 % av total bruttoinntekt

(feriepengegrunnet) og verdien av gratis kost mottatt som en del av betalingen for arbeidet. For en au pair var lompepengene i 2014 satt til kroner 5 200 per måned frem til 01.10.14 og 5 400 fra 01.10.14. For 2014 var verdien av gratis kost per dag satt til 82 kroner. Hvis au pieren har jobbet gjennom hele 2014 bør hun få utbetalt rundt kr 9 500 i feriepenge i 2015. Dette regnestykket vil bero på om au pieren har hatt ubetalt ferie, og i så fall hvor lang ferie, i 2014.

Hvis du slutter som au pair i en vertsfamilie, må du huske å be om opptjente feriepenge som ikke er utbetalt. Dette gjelder også når du har jobbet som au pair i to år og har tenkt å returnere til hjemlandet.

Kan vertsfamilien pålegge au pairen å ta ferie?

Etter ferieloven § 5 (5) kan en au pair motsette seg avvikling av feriefritid og eventuell tilleggsfritid i den utstrekning feriepengene ikke dekker lønnsbortfallet under feriefraværet. Dette betyr at en vertsfamilie ikke kan tvinge au pairen til å ta mer ferie enn det hennes opptjente feriepengeer dekker.

Vertsfamilien kan ikke plutselig reise vekk en helg eller en uke uten au pairen, og bestemme seg for der og da at dette er hennes ferie.

Hva skjer hvis au pairen blir syk?

Au paires som skal være i Norge i mer enn 12 måneder og har gyldig oppholdstillatelse, er medlem av *Folketrygden*. Dette betyr at du som au pair har fulle rettigheter når det gjelder legehjelp og sykehusopphold, på lik linje med andre borgere.

Dersom au pairen har vært hos vertsfamilien i mer enn fire uker, har au pairen krav på sykepenger hvis hun blir syk og ikke kan arbeide.¹⁶ Vertsfamilien må betale lommepenger/lønn i de første 16 dager av sykdomsperioden, dette kalles arbeidsgiverperioden og følger av folketrygdloven § 8-19. Vertsfamilien må fortsatt sørge for fri kost og losji.

Au pairen må gå til legen og få sykemelding hvis hun er syk mer enn tre dager sammenhengende. Vertsfamilien må gi sykemeldingen til sitt lokale NAV-kontor. NAV vil være

---

16 Folketrygdloven § 8-2

ansvarlig for sykepenger etter at arbeidsgiverperioden er over. Skulle sykdommen være av veldig langvarig art, kan vertsfamilien i samråd med behandlende lege vurdere om au pairen må avslutte oppholdet. Se informasjon om hjemreiseforsikring side 47.

Rett til fastlege og spesialisthelsetjenesten

Formålet med fastlegeordningen er at alle som ønsker det, skal kunne få en fast allmennlege å forholde seg til. De fleste som er bosatt i Norge, har krav på fastlege, og alle personer som har folkeregistrert adresse i Norge med et norsk personnummer eller D-nummer, har rett til fastlege.

Du vil få tildelt en allmennlege som din faste lege (fastlege) etter at du har registrert deg på skattekontoret. Du får et brev med navnet på fastlegen, og det er denne legen du går til med alle saker. Trenger du øyeblikkelig hjelp kontakter du Legevakten. Dette er et legesenter som er åpent hele døgnet.

Alle personer som bor i Norge, har rett til å oppsøke lege. Dette inkluderer spesialisthelsetjenesten, for eksempel psykiatere, gynekologer og ortopedier. Hvis du vil gå til en spesialist, må du få en henvisning fra en allmennlege (ofte fastlegen) før du kan få en avtale med en spesialist i det offentlige helsevesenet.

I Norge er så å si all sykehjelp gratis, med det er en egenandel på medisiner og legebesøk. Du kan selvsagt gå til legen uten å informere vertsfamilien om dette.

Det finnes også private leger og private helsetjenester i Norge. Disse er mye dyrere enn statlige tilbud. Du kan få time raskere her, særlig dersom du trenger spesiallege, men vær klar over at det koster mye mer. Fastlegen du blir tilbudt, vil alltid være en statlig tjeneste.

- Behandling hos tannlege dekkes ikke av Folketrygden i Norge! Og tannlege kan være svært dyrt. Om du har mulighet til det: Gå heller til tannlege når du er i hjemlandet på besøk eller ferie.

Når au pairer kommer til Norge, må de testes for tuberkulose.¹⁷ Dette må vertsfamilien sørge for at skjer før du begynner å være sammen med ungene. Dette gjelder generelt ikke når au pairere kommer fra Europa, Nord-Amerika eller Australia.

**Trenger du ambulanse eller nødhjelp?
Ring 113**

Gravid au pair – veien videre

Det hender at en au pair blir gravid mens hun oppholder seg i Norge. Dersom du blir gravid mens du er au pair i Norge: Gå til fastlegen din. Her får du informasjon om hvordan det er å være gravid i Norge, og hva slags oppfølging du har rett til fra norsk helsevesen. Ønsker du ikke å fortsette graviditeten, kan du få informasjon om selvbestemt abort.

---

¹⁷ <http://www.udi.no/har-fatt-svar/au-pair/har-fatt-ja-pa-soknad-om-au-pair-tillatelse/#link2>

Deretter må du ta en prat med vertsfamilien. Hva gjør dere nå? Hva tenker dere i vertsfamilien dersom au pairen blir for syk i svangerskapet til å arbeide? Hvordan vertsfamilie og au pair løser denne uforutsette situasjonen, må dere finne ut av selv. Oppstår det problemer i kommunikasjonen: Ta kontakt med Au Pair Center.

En au pair i Norge har som hovedregel ikke lov til å ha egne barn.¹⁸ Dette betyr at du ikke kan fortsette som au pair i Norge etter at du har født, fordi vilkårene for au pair-tillatelsen ikke lenger er oppfylt. Au pairen må da i utgangspunktet reise hjem eller søke om opphold på annet grunnlag.

Deretter må du tenke praktisk: Hvor skal barnet bli født? Hva tenker faren til barnet? Er dere ikke fra samme land, er denne samtalen ekstra viktig. Selv om en av barnets foreldre er norsk, og barnet blir norsk statsborger, betyr det likevel ikke at den andre forelderens automatisk får opphold i Norge.

Har du lovlig opphold i Norge når barnet blir født, kan du ha rett til engangsstønning fra NAV. Dette er en engangsutbetaling til kvinner som føder i Norge, og som har lovlig opphold, men som ikke har opparbeidet seg rett til fulle foreldrepenger.¹⁹ Ta kontakt med NAV på telefon: 55 55 33 33 eller les mer på nav.no.

---

18 UDI rundskriv RS 2012-015, punkt 3.1.2

19 Nav.no; Engangsstønning ved fødsel og adopsjon

-
- Det er ingen rettigheter som utløses gjennom bestemmelsene om au pair-tillatelsen i utlendingsregelverket hvis en au pair blir gravid.
  - Dersom far er norsk eller oppholder seg i Norge på en tillatelse som danner grunnlag for familieinnvandring, kan mor søke om familiegjenforening med far dersom de er gift eller skal bo sammen. Dersom foreldrene ikke er gift eller ikke skal bo sammen, kan mor søke om familiegjenforening med barnet dersom barnet er norsk. For mer informasjon om familieinnvandring, sjekk www.UDI.no.
  - Hvis mor eller far er norske, vil også barnet bli norsk. Det finnes mer informasjon om hvem som anses som norske statsborgere på UDI sine hjemmesider.

Kilde: UDI

Vertsfamiliens plikt til å tegne forsikring

Alle vertsfamilier er pliktige til å betale forsikring for au paires sin.²⁰ Denne forsikringen inkluderer hjemreise dersom au paires blir syk, skadet eller, i verste fall, dør. Forsikringen skal dekke hele perioden au paires er her.

En vertsfamilie som ikke forsikrer sin au pair, bryter au pair-kontrakten. Skulle au paires bli syk eller dør i perioden

---

²⁰ Se au pair-kontrakten punkt 15

hun er au pair, er det da vertsfamilien sin plikt å betale for hjemreisen. Dette kan bli dyrt, og det er slik sett viktig å sørge for gyldig forsikring til au pairen. Forsikringen er knyttet direkte til au pairen, og den vil ikke bli refundert til vertsfamilien hvis au pairen bytter familie, eller i de tilfeller oppholdstillatelsen ikke blir innvilget.

! Dersom au pairen skal bo i Norge i mindre en 12 måneder, må hun i tillegg ha reiseforsikring som dekker sykdom. Dette skal au pairen betale selv, om ikke hun og vertsfamilien blir enig om noe annet.

Dersom au pairen må betale selv: Kanskje du kan bruke det samme forsikringselskapet som vertsfamilien din?

Oppsigelse og avskjed

Oppsigelse og avskjed under au pair-oppholdet er regulert i au pair-kontraktens punkt 18. En oppsigelse av au pair-forholdet gjelder fra den dagen den andre parten mottar oppsigelsen. Au pairen eller vertsfamilien skal melde fra til det lokale politikontoret eller UDI ved oppsigelse av kontrakten. Det følger en gjensidig oppsigelsesfrist på én måned for begge parter, men au pairen og vertsfamilien kan avtale andre løsninger. Husk å vente med å kontakte myndighetene til oppsigelsestiden har gått ut.

Vertsfamilie

For at en vertsfamilie skal kunne si opp sin au pair, må det være en saklig grunn for oppsigelsen. Dette betyr at ikke enhver årsak vertsfamilien påberoper seg, vil være en saklig grunn for oppsigelse. Vertsfamilien må si opp au pairen skriftlig, der de forklarer hvorfor de sier henne opp dersom au pairen ønsker en begrunnelse. Vertsfamilien må gi au pairen en oppsigelsestid på én måned. I denne perioden har au pairen rett til å bo hos familien, og hun skal få betalt for denne perioden. Ønsker au pairen å bo et annet sted, må hun selv betale for dette. Dersom vertsfamilien ønsker at au pairen bor et annet sted i oppsigelsesperioden, må vertsfamilien betale kostnaden for dette.

Dersom au pairen har begått grove kontraktsbrudd, kan hun få avskjed på dagen. Da gjelder det ingen oppsigelsestid.

Au pair

En au pair kan når som helst si opp kontrakten og slutte. Men au pairen må følge visse regler. Disse er:

- Du må gi vertsfamilien én måneds varsel. Oppsigelsen løper fra den dagen den andre parten mottar oppsigelsen.
- Du må si opp skriftlig.
- Du trenger ikke si noe til vertsfamilien om hvorfor du slutter. Det anses som din privatsak.
- Dersom du har ferie til gode, kan du ta denne i oppsigelsestiden.

Dersom vertsfamilien har brutt au pair-kontrakten på en alvorlig måte, kan au pairen forlate vertsfamilien umiddelbart. Au pairen kan i slike tilfeller gi familien muntlig eller skriftlig beskjed. Det er ingen plikt for au pairen til å arbeide i oppsigelsestiden i en slik situasjon.

Grove brudd på kontrakten kan for eksempel være at lommepenger ikke er utbetalt som avtalt, eller at au pairen mottar en mindre sum enn hun har krav på etter kontrakten. Arbeider au pairen mer enn de oppsatte 30 timene per uke, eller utfører arbeid som ikke kan anses som *lettere* husarbeid, kan dette anses som grove kontraktsbrudd. Det er selvsagt også et brudd på kontrakten dersom au pairen utsettes for alvorlige overgrep som mishandling, trakassering eller seksuelle overgrep. Se side 53.

Hvem betaler hjemreise etter endt au pair-opphold?

Etter au pair-kontraktens punkt 14 skal vertsfamilien dekke de nødvendige reisekostnadene i forbindelse med au paires hjemreise. Denne forpliktelsen gjelder ikke hvis au pairen blir værende i Norge på et annet oppholdsgrunnlag etter at kontraktsperioden er over, eller ønsker å returnere til et annet land enn hjemlandet.

Dette betyr i utgangspunktet at det er den familien au pairen sist hadde en au pair-kontrakt med, som skal dekke au paires hjemreise. Denne vertsfamilien kan måtte dekke hjemreise for au pairen selv om au pair-kontrakten på hjemreisetidspunktet er avsluttet. Er den tidligere vertsfamilien eller au pairen usikker på hvem som skal dekke

hjemreisen i en spesifikk sak, ta gjerne kontakt med Au Pair Center. Vi kan ta en vurdering av saken basert på opplysninger fra partene.

Etter kontrakten skal vertsfamilien dekke de nødvendige utgifter til au parens hjemreise. Dette vil i realiteten bety at det skal dekkes reisekostnader for au pairen hele veien hjem. Det er ikke alle au pairer fra for eksempelvis Filippinene som bor i Manila, det vil i slike saker være riktig å dekke hennes kostnader hele veien til hennes hjemby.

Brudd på au pair-kontrakten

Vertsfamilier kan bli ilagt karantene

Er du au pair i en familie du ikke ønsker at en annen au pair skal måtte oppleve? Vet du om en vertsfamilie som ikke behandler au paires sin bra? Meld fra til visum-avdelingen i UDI eller til politiet. Synes du dette er vanskelig, meld fra til Au Pair Center som kan ta saken videre. Senteret har taushetsplikt og kan ikke avsløre noe til politi eller UDI uten at du selv ønsker det.

Brudd på au pair-kontrakten kan gi vertsfamilien karantene. Brudd på au pair-kontrakten kan for eksempel være at vertsfamilien krever at au paires arbeider for mye, at de holder tilbake lommepengene hennes eller passet, eller at au paires ikke har et eget rom i huset.

Målet med karanteneordningen er å ta personene som utnytter au paires, og ikke hun eller han som blir utnyttet.

Det kan ilegges karantene ved en av disse situasjonene:

- Karantene kan gis dersom en vertsfamilie grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår om oppholdstillatelse for au pair. Hvor lang karantene som da kan ilegges, vil avhenge av forholdets art, omfang og varighet. Karantene betyr at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse til au pair hos vedkommende vertsfamilie. Vilkårene for au pair-tillatelsen er nedfelt i au pair-kontrakten, og det er UDI som vurderer om det er grunnlag for å ilegges karantene.

-
- Andre alternativ viser til at det samme gjelder dersom en person i vertsfamilien er ilagt straff (for forhold som kan gi fengselsstraff i mer enn tre måneder) for et forhold begått mot den som var au pair i vertsfamilien på gjernings-tidspunktet. I disse tilfellene vil det foreligge en dom.

Vertsfamilier må sette seg godt inn i hva au pair ordningen innebærer. Det er kulturutveksling som står i sentrum, og arbeidstid og lommepenger er regulert i forhold til dette. Trenger familien i realiteten en praktikant, vaskehjelp eller barnevakt, må man i stedet ansette dette.

Alvorlige situasjoner – trakassering, overgrep og utnyttning

Noen ganger kan det oppstå alvorlige overgrep mot au pairen som krever hjelp og bistand fra politi og rettsapparat. Dette er for eksempel fysisk mishandling av au pairen, verbal trakassering, enorm arbeidsbelastning eller seksuell trakassering og overgrep. Her skal vi se nærmere på hva au pairen må gjøre dersom hun eller han er offer for dette.

Meld fra! Slike overgrep er forbudt i Norge.

Det har forekommet at au pairen opplever ikke å få pengene hun har krav på ved at de bevisst holdes tilbake for å oppnå kontroll over henne. Vertsfamilien har heller ikke lov til å ta fra au pairen passet eller andre personlige dokumenter.

Skriv aldri under på dokumenter du ikke forstår.

– Jeg har opplevd en au pair som ble slått av vertsmoren sin. Jeg har også hjulpet en au pair som ble verbalt trakassert av vertsmoren sin.

Regina Deana Cruz Pascual, aktivitetsmedarbeider ved Au Pair Center.

Hvor kan du få hjelp?

Er du i umiddelbar fare, ring politiet på nummer: 112.

- Kontakt Au Pair Center. De kan hjelpe deg ut av huset til vertsfamilien dersom du trenger slik hjelp. Au Pair Center kan også gi deg råd i forhold til advokathjelp om det viser seg at du trenger det. I mange tilfeller vil en au pair som er blitt utsatt for trakassering eller andre overgrep, ha rett på bistandsadvokat.
- Au Pair Center har taushetsplikt.

-
- Ta vare på eventuelle bevis på overgrep eller trusler.
  - Skriv dagbok dersom du opplever overgrep.
  - Fortell en venn hva som skjer.
-

Noen au pairer har dessverre opplevd å bli utsatt for seksuelle overgrep i vertsfamilien.

Om du opplever seksuelle overgrep fra vertsfamilien eller andre, kan du gjøre følgende:

- Ring politiet dersom du er i umiddelbar fare.
- Ta kontakt med Au Pair Center dersom du er rådvill og usikker på hva du skal gjøre. Her er det en jurist som kan hjelpe deg.
- Ta kontakt med ROSA-prosjektet i Oslo som har spesialkompetanse på å hjelpe ofre for seksuell utnyttelse.

ROSA-prosjektet har en døgnåpen telefon man kan ringe dersom man opplever seksuelle overgrep og trenger umiddelbar hjelp til å komme seg vekk: **22 33 11 60**

Au Pair Center opplever at mange tar kontakt for sent, når en konflikt har vokst seg for stor til enkelt å kunne løses. Ta kontakt med en gang dersom du møter utfordringer.

– Noen av barna blir bortskjemte. De forventer at vi henter ting til dem.

Filippinsk au pair, 24 år

Ta høyde for kulturforskjeller

Det er så klart kulturforskjeller mellom au pair og vertsfamilie. De kommer fra ulike land. Mange vertsfamilier velger en au pair fra et land langt unna. Det kan by på noen utfordringer. Det kan være ekstra utfordrende, men det kan like gjerne være ekstra positivt. Mest av alt handler samspillet mellom au pair og vertsfamilie om personlighet, og hva slags familie man kommer fra i hjemlandet. Noen er mer vant til å ta i et tak enn andre, for eksempel. Noen er skravlete og likefram, mens andre er sjenerte og private. Det samme gjelder vertsfamiliene!

Noen vertsfamilier velger bevisst en au pair fra en kultur som ligner vår. Vertsforeldrene Hallvard og Ingerlise forteller at de har hatt en au pair fra Italia, og en fra Latvia. At de kom fra Europa, var et bevisst valg.

«Vi ønsket noen som var likestilt oss, og vi ville heller ikke ha de aller yngste au parene. Det var viktig at de virkelig ønsket å lære norsk og at de behersket engelsk godt. Vår italienske au pair snakket sju språk! Litt av en jente.»

Et annet vertspar forteller at de var så fornøyde med sin første au pair fra Tsjekia, at de i neste runde ville være litt mer vågale og møte en mer fremmed kultur. De valgte en au pair fra Peru. I ettertid ser paret at de kanskje ble så ivrige på å bli kjent med peruansk kultur at de ikke leste søknaden fra au paren grundig nok.

«Det er en del au pairer fra Sør-Amerika som selv har vokst opp med hushjelp. Hun vi fikk var ikke vant til å gjøre noe, og ikke ville hun egentlig til Norge heller, men til Nederland der søsteren bodde. Dette hadde vi ikke helt snappet opp i søknaden. Det fungerte ikke. Hun glemte å hente barna og var ikke interessert i å lære norsk. Jeg måtte si henne opp. Det hele var ganske trist. Etter dette fikk vi en ny tsjekkisk au pair som veldig gjerne ville til Norge og som lærte seg flytende norsk på tre måneder. Hun lekte masse med ungene og var kreativ og aktiv. Det var ikke før etter at hun dro vi skjønnte hvor mye husarbeid hun faktisk hadde gjort! Vi har senere besøkt henne i Praha, og hun og kjæresten kommer til oss i sommer.»

Barna og au pairen: Hvordan er det for barna å ha au pair?

I sentrum for hele au pair-ordningen står det oftest barn, som får en helt ny voksenperson inn i livet sitt. For deg som er au pair kan det bli et møte med en helt annen form for barneoppdragelse enn du er vant til.

Au paires i Norge må være klar over at over 90 prosent av norske barn går i barnehage. Å ha nanny, praktikant eller hjemmевærende mor eller far er ikke vanlig. Mye av samværet med barna, for au pairen, handler dermed om å følge ungene til og fra barnehage eller skole.

Det er også verdt å vite at mange norske foreldre setter pris på kvalitetstid med barna; å leke sammen, gå på tur, lese eller være med barna på deres fritidsaktiviteter. Slik sier en vertsfamilie det:

«Au pairen gjør mye av det praktiske og vi får lettet trykket på husarbeidet, i stedet for å krangle om det. Og middagen kommer fort på bordet så vi rekker å leke med ungene etterpå.»

En annen vertsfamilie mener det samme:

«Au pairen gir oss foreldre mer tid med barna. Det er godt for barna å merke at vi har mer overskudd.»

For noen au pairer er det sikkert en lettelse å slippe å passe barn hele tiden. For andre vil det være et savn, fordi de trodde barnepass var en større del av det å være au pair.

Vertsfamilie og au pair må snakke sammen om hva begge parter forventer i dagliglivet og hvilken rolle au pairen skal ha i barnas liv.

Ikke la au pairen bli barnas tjener

Stein Erik Ulvund er professor i pedagogikk ved Universitet i Oslo. Han mener det blir et tap for barna om au pairen gjør alt husarbeidet og barna ikke deltar i det og lærer ansvar. For eksempel er det å lage mat sammen en veldig viktig fellesaktivitet for familien, mener han, og en fin læringssituasjon for barna. Om dette fullt og helt blir overlatt til au pairen, taper barna og familien.

Han gir følgende råd til norske barnefamilier som har au pair:

- Det er viktig at vertsfamilien gjør det klart for au pairen at hun ikke er barnas tjener, som alltid kommer med et vannglass eller rydder rommene deres.
- Foreldre har et ansvar for hvordan de snakker og oppfører seg overfor au pairen. Barna kan finne på å gå inn i foreldrenes rolle når de ikke selv er hjemme, og begynne å sjefe over au pairen dersom det er tonen de kjenner fra før.
- Husk at barna på mange måter er den svakeste part her. De er prisgitt au pairen foreldrene har valgt for dem.
- Barn blir ikke språkforvirret av at au pairen ikke kan norsk eller snakker det dårlig.

-
- Når au pairen reiser hjem, må foreldrene tåle en sorgreaksjon og tristhet hos barnet. Kanskje er barnet bare to år, og har hatt au pairen hele livet? Om barnet ikke reagerer når hun drar, da er det fare på ferde. Men selv om barnet er trist og opplever en krise, tåler barn slike tap mye bedre enn vi tror.
  - Om barnet får en ny au pair, må foreldre akseptere at barnet kan opptre aggressivt mot henne i starten, på grunn av sorgen og tapet etter hun som dro hjem.
  - De fleste barn takler fint å skifte au pair, men det beste er at barnet ikke får en ny oftere enn nødvendig.
  - Alle familier er ulike. Sett av tid til å forklare og vise au pairen elementær oppdragelse i deres familie. Hva er viktig i forhold til barna akkurat hos dere?
  - Ikke forvent at au pairen skal gjøre ting på akkurat den samme måten som dere. Barn tåler dessuten prøving og feiling bedre enn vi tror.

– Jeg husker en gang datteren vår gikk inn med skitne støvler og jeg kjeftet på henne for det. Da sa hun: Kan ikke hun bare støvsuge en gang til da? Det var en tankevekker for oss. Vi vil ikke at barna skal oppleve at vi har en slags tjener i huset. Vi har blitt mer tydelige på det, at barna må være med å rydde opp. For det er mye som på magisk vis bare blir ryddet og er på plass når man har au pair. Vi må for eksempel passe på at ungene henter vannglasset sitt selv, for au pairen vil jo så gjerne være grei mot ungene.

Vertsmor med tre barn

– Jeg lærte meg raskt norske ord gjennom å være sammen med barna. Nå snakker jeg helt flytende norsk. I begynnelsen forsto de ikke hva jeg sa, og det var like greit, for da bare gjorde de som jeg sa uten å kunne motsi meg!

Tysk au pair, 19 år

– Noen av barna blir bortskjemte. De forventer at vi henter ting til dem.

Filippinsk au pair, 24 år

– En gang sa mitt barn at en au pair er som en slave. Det såret meg veldig, selv om vertsmoren ble sint på barnet og sa unnskyld og ble veldig flau.

Filippinsk au pair, 26 år

– Mitt barn bare kaster klær fra seg og jeg må be henne rydde opp. Vi må være bevisste på at barna ikke blir vant til at alt blir gjort for dem. Vertsmoren støtter meg i dette at jeg ikke gjør barna tjenester.

Tysk au pair, 19 år

Hvordan oppdra barnet på norsk?

Stein Erik Ulvund gir disse tipsene til au pairer med ansvar for norske barn:

- Det kan være uvant for mange at norske barn får være med og bestemme så mye i familien. Respekter at det ofte er slik i norske familier, som anser denne medbestemmelsen som en viktig del av det å lære om demokrati og valgmuligheter. Bli kjent med norsk måte å oppdra barn på! Mange kulturer har en mer autoritær oppdragerrolle enn vi har i Norge.
- Det er vanlig at norske barn velger mye selv, men bare la dem velge innenfor et avgrenset område. For eksempel: Ikke spør hva de vil spise, men om de vil ha brødskive eller yoghurt når de skal spise.
- Noen au pairer synes nok det er uvant at barna ikke har samme respekt for de eldre i familien som de er vant til hjemmefra. Men de er like glade i besteforeldrene likevel.
- Man skal ikke lengre unna enn til Europa før man merker at barneoppdragelsen er annerledes enn her. At norske barn kan oppfattes frittalende og kanskje mangle folkeskikk i noen situasjoner, er et eksempel på dette. Men ikke la barnet snakke til deg på en frekk måte. Det er ikke greit. De fleste foreldre ønsker et veloppdragent barn, og du kan bidra til å få dette til.
- Når du kommer som en ny au pair inn i huset, kan barnet være i sorg over den gamle au pairen og reagere med aggresjon. Dette kan vare en stund, og au pairen må akseptere dette og være tålmodig. Det går bra etter en stund.

– Jeg elsker barna! Noe av det morsomste er å leke på trampolinen med dem.

Filippinsk au pair, 19 år

– Barnet var bare åtte måneder da jeg kom, og hun tror jeg er en del av familien. Hun roper alltid først på meg når hun våkner.

Filippinsk au pair, 25 år

– Barna er nysgjerrige på hva vi spiser på Filippinene, de vil gjerne møte familiene våre hjemme og liker å høre om hønene våre og dyrene vi har der. Da tyfonen feide over Filippinene, ville barna gjerne hjelpe til og samlet inn penger.

Filippinsk au pair, 22 år

Det var gøy å lære au pairen norsk

Tonje var 6 år da familien fikk sin første au pair. Til sammen hadde hun og broren tre au pairer. I dag er Tonje tenåring.

Dette er slik hun husker hvordan det var å ha au pair:

«Vi lærte au pairen norsk med tegninger og gule Post-it-lapper. Det er noen av de beste minnene jeg har. To av au pairene vi hadde var veldig hjelpsomme og ville alltid hjelpe til i huset. De var også mye med meg og broren min og lekte.

Det mest irriterende var at den andre au pairen vi hadde, ikke var interessert i å lære seg norsk. Hun gadd heller ikke leke med meg og broren min. Jeg likte ikke henne noe særlig, skal jeg være ærlig. Hun ville helst ikke ha noe med oss barna å gjøre. Det var en av grunnene til at hun sluttet, selv om akkurat den avgjørelsen sikkert var mer komplisert enn vi barna fikk med oss. Da hun dro var jeg egentlig bare glad. Vennene våre sa ikke noe spesielt til at vår familie hadde au pair, men de lurte jo på hvem hun var og hva en au pair var. Ingen sa noe negativt til dette.

Den ene au pairen har alle år siden hun sluttet sendt oss sjokolade og typisk mat fra Tsjekkia. Vi har også vært der og besøkt henne. Mens hun var her lærte hun oss barna å klatre, som var en av hennes hobbyer. Hun kommer forresten snart og besøker oss i Norge!

Det kan godt hende jeg selv velger å ha au pair om jeg selv får barn en gang. Jeg husker dette som en veldig positiv erfaring. Men selv har jeg ikke lyst til å bli au pair. En av grunnene er at jeg ikke har lyst til å være så lenge borte fra familien min.»

Tips til au pairer fra au pairer:

- Ha en skikkelig prat med vertsfamilien om hva det er forventet at du skal gjøre før du signerer kontrakt med dem. Føler du det er forventet for mye husarbeid, finn en ny familie.
- De fleste vertsfamilier er snille og ønsker at dette skal fungere. Som regel går det bra å snakke åpent med dem dersom du ikke har det bra, og finne en løsning. Ingen kan lese tankene dine, så si ting rett ut dersom noe plager deg.
- Delta i dagliglivet til familien for å bli en del av familien. Ikke trekk deg tilbake på rommet hele tiden.
- Bli kjent med rettighetene dine, og vær sikker på at vertsfamilien også kjenner dem.
- Vær positiv og optimistisk.
- Vær sosial og finn venner utenfor familien. Bli kjent med andre au pairer så dere kan dele erfaringer. Få venner fra mange land!
- Ha et åpent sinn. Innstill deg på at folk lever annerledes enn du er vant til i din nye familie.
- Utforsk nærmiljøet. Gå tur og bli kjent med hver krik og krok der du bor.
- Fungerer det ikke med vertsfamilien, forsøk å bytte familie raskt, ellers begynner man å tenke at det er ens egen skyld at ting ikke går bra.
- Gjør jobben profesjonelt.
- Om du får hjemlengsel, skype med venner og familie hjemme eller tilbring tid med nye venner her.

-
- For å bli kjent med norsk kultur kan det være fint å bli med familien på ferie og høytider.
  - Blir du behandlet dårlig og ikke finner ny vertsfamilie, vurder alle alternativer også hjemreise.
  - Ikke sammenlign deg med andre au pairer som for eksempel har egen bil eller andre goder.

– Det er uvant å bo der man jobber, man kan ikke reise hjem når man er ferdig for dagen. Jeg tror akkurat dette kan være tøft for mange au pairer. Når jeg snakker med andre au pairer, har vi ofte de samme utfordringene. Ofte handler det om mange som jobber altfor mye. Jeg kommer til å savne vertsfamilien når jeg reiser hjem, men jeg kommer ikke til å savne å bo i noen andres hus!

Amerikansk au pair, 28 år

Tips til vertsfamilier fra au pairer:

- Vær økonomisk beredt til å ha au pair. Det kan bli dyrere enn du tror, og pengekrangler er vanskelige for begge parter.
- Husk at au pairen er ung og langt hjemmefra. Sett dere i hennes sko. Tenk om det var datteren din som var i et fremmed land. Hvordan vil du at hun skal behandles? Vær snill mot din au pair.
- Au pairen vet godt at hun kommer på kulturutveksling og vil ta det ille opp om hun føler seg som billig arbeidskraft. Planlegg arbeidsoppgavene sammen med henne.
- Mange au pairer kommer på grunn av barna og kan bli overrasket over at mange helst vil ha hjelp til husvask. Finn en balanse her, og lag gode avtaler for alle parter.
- Samarbeid med au pairen, men ikke bli helt avhengig av henne.
- Ikke ha for høye forventninger. Ikke dytt alt husarbeidet over på henne.
- Lag en tydelig avtale på hva det er forventet at hun skal gjøre.
- Sett pris på det au pairen gjør, legg merke til husarbeidet som blir gjort og kommenter det. Ikke pirk på det.
- Inviter au pairen med på ferier og hytteturer.
- Motiver au pairen til å komme seg ut av huset og skaffe seg venner.
- La au pairen være en del av familien. Hvis du for eksempel kjøper 17.mai-sløyfe til hele familien, ikke glem å kjøpe en til au pairen også!
- La au pairen ha TV og wifi på rommet. Det er hyggelig å bli invitert inn i stuen, men man trenger også egetid.

- Særlig filippinere kan være underdanige og ha så mye respekt for eldre at man ikke sier tydelig fra. Dette må vertsfamiliene være klar over.
- Respekter fritiden hennes og ikke vær altfor spontan.
- Au pairen hjelper dere i huset, gjør gjerne tjenester tilbake.
- Hjelp au pairen med å finne fastlege, ordne skatt og bankkonto.
- Snakk sammen hver uke. Hvordan gikk uka? Hvor lang tid tok det å vaske badet? Vil du lage litt flere middager eller litt færre? La au pairen selv være med og planlegge sin egen dag.
- Au pairen kan være bekymret for livet etter au pair-tiden. Kanskje trenger hun hjelp fra vertsfamilien eller venner til å orientere seg om mulighetene videre?

– Da det var jul, forklarte vertsfamilien hva julematen var, hvor maten kom fra og hva dere spiser på ulike steder i Norge. Vertsfamilien forklarer og forteller mye om sin kultur, men jeg forteller ikke så mye om min kultur, for de spør så lite. Men om de kom og spurte, ville jeg fortalt alt mulig. Jeg kunne snakket i timevis!

Filippinsk au pair, 21 år

Tips til vertsfamilier fra vertsfamilier:

- Du må synes det er hyggelig å ha en ekstra person rundt middagsbordet hver dag om du skal ha au pair. Husk at du faktisk inviterer inn en gjest som ikke går igjen før etter et år.
- Sett av mye tid de første dagene til å bli kjent. Finn en god start på kommunikasjonen.
- Kjøp TV og eventuelt datamaskin de kan ha på rommet sitt.
- Å ha au pair er oftere dyrere enn du tror. Lag et regnestykke, husk at hun bør ha busskort, telefon, vintertøy og varme klær i tillegg til lommepengene.
- Husk at vi vertsfamilier er mye eldre enn au pairene. Det kan være at de rett og slett ikke synes det er så spennende å sitte sammen med oss i stua, men heller vil være på rommet sitt, og at det er greit om de takker nei til samvær. Men det er viktig å spørre!
- Si fra når du skal bort og au pairen har huset alene. Det synes de fleste er stas.
- Ha husmøte en gang i måneden. Diskuter om alt er OK og om det er noe au pairen ønsker å gjøre mer eller mindre av.
- Se for deg en ung mann eller kvinne i egen familie når du får au pair. Hva hadde han eller hun fått til når det gjaldt matlaging og husvask i en annen familie i et annet land? Mange au pairer trenger naturligvis opplæring og veiledning i praktisk husstell.
- Vi er et spesielt land både i forhold til vær og avstander.

Snakk med au pairen om dette.

- Vær tydelig overfor barna på hvem au pairen er og hva som er hennes rolle. Det kan være dramatisk for mange barn både å få au pair, og å si farvel.
- Au pairen skal ikke bli barnas tjener!
- Hjelp au pairen med å finne andre au pairer i nærmiljøet slik at hun får nettverk og venner.
- Det kan være flere utgifter knyttet til det å ha au pair enn man i utgangspunktet tror. Vær sikker på at dere som vertsfamilie har råd til dette, og om det kniper på og dere synes det blir dyrt: Ikke diskuter dette foran eller med au pairen. Dette er ikke hennes problem eller skyld.
- Mange familier er redde for å si ting direkte til au pairen. Men au pairen er ofte ung, og trenger tilbakemeldinger på seg selv som alle andre unge. Selvfølgelig kan ting virke sårende, men for de fleste er det godt å høre sannheten uansett, i stedet for å gå og lure på hva som er galt.

– Vi er nøye på at hun ikke jobber mer enn de lovlige 30 timene i uka, men noen ganger kan det bli ekstra arbeid hvis vi for eksempel har selskap. Da gir vi henne ekstra fri dagene etterpå. Vi har selvsagt hørt skrekkehistorier om au pairer som jobber for mye og vil ikke bli en av dem. Vi liker å ha det ryddig, men vi vil ikke ha en person i huset som løper rundt og jobber hele tiden.

Vertsfamilie med tre barn

Tips til au pairer fra vertsfamilier:

- Vær tydelig, ikke bare si ja. Spør igjen hvis du ikke skjønner hva som blir sagt.
- Be om liste over gjøremål, så vet du akkurat hva du skal gjøre, og det er mindre sjanse for konflikt.
- Ikke regn med at vertsfamilien har økonomi til å betale ekstrautgifter, som for eksempel store tannlegeutgifter.
- Orienter deg i nærmiljøet om aktiviteter og annet interessant der.
- Familien du kommer til har etablerte rutiner. Dette må du forholde deg til og ikke forsøke å endre på. For eksempel er det ganske vanlig i mange familier at barna ikke får se så mye TV de vil. Dette må du respektere.
- De fleste i Norge har en direkte tone til hverandre. Ikke vær redd for å ta opp problemer med en gang du møter dem.

– Au pairen ville gjerne være med på hytta vår. Uten do og innlagt vann. Hun syntes det var helt forferdelig! Hun advarte de senere au pairene mot nettopp denne delen av norsk kultur. Mange au pairer aner ikke hva de går inn i, de har aldri hatt ansvar for en familie før. Denne au pairen reiste mye rundt i Norge med au pair-venninner.

Vertsfamilie med to skolebarn

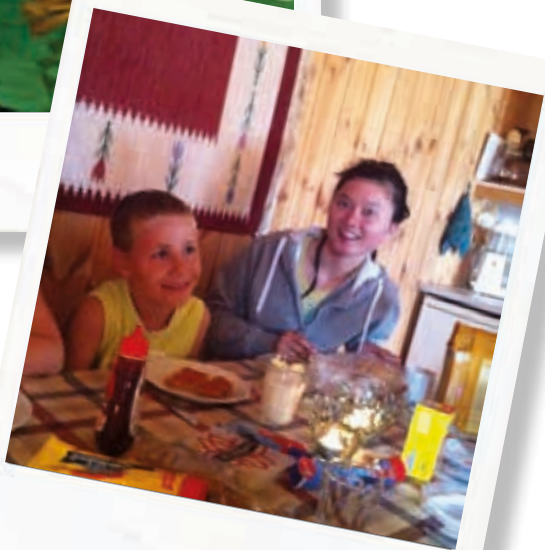
Tar med ideen om likestilling hjem

De fleste au parene i Norge i dag kommer fra Filippinene. Selv om mange filippinere ikke primært kommer for å bli kjent med Norge, tar de likevel med seg mange nye verdier hjem: Som likestilling mellom kjønn, ved for eksempel å ha sett på nært hold at norske menn bidrar i hjemmene og med barna. Dette er helt nytt for mange.

– Vi ser fedre som bærer babyer her, triller barnevogner og følger til barnehagen. Det er så flott! Jeg kommer til å be min fremtidige ektemann om det.

Au pair, 19 år

Kirken og religionen er viktig for mange filippinere. Der henter de styrke. Filippinske au parer må ha lov til å gå i kirken på søndager. Dette kan være vanskelig for mange moderne nordmenn å skjønne.

Au pair fra Schengen/EØS-området

Det er mange au pairer i Norge som kommer fra land innenfor EØS-området. For personer fra dette området søker man ikke om au pair-visum gjennom UDI.

EØS-borgere som arbeider som au pairer i Norge må huske dette:

- Med én gang du kommer må du kontakte ditt lokale skattekontor for å få et ID-nummer. Dette gir deg mange rettigheter i Norge. Husk å ta med deg *pass eller annet ID-dokument*.
- Spør samtidig om å søke om skattekort. Du skal betale skatt av pengene du mottar og av kost og losji.
- Skaff deg en egen bankkonto så fort du har fått ID-nummer.

Den som vil arbeide som au pair og som er borger av et EØS-land, kan etter utlendingsloven §§ 111-112 reise inn i Norge og arbeide her. EØS-borgere får ikke en vanlig au pair-oppholdstillatelse, men de skal registrere seg hos politiet når oppholdet i Norge skal vare lenger enn tre måneder. Se mer informasjon om å være utenlandsk arbeidstaker i Norge her: *Work in Norway- The Official Guide.*²¹

---

21 <https://www.nav.no/workinnorway/?;jsessionid=C0E92E15FDDAF-6698CA3F3CD2A11BECB>

Lær mer om au pair!

I denne delen av boken forteller au pairene og vertsfamiliene om sine erfaringer. Her er det noe å lære for alle som er interesserte i hvordan dagliglivet fortøner seg for dem som er en del av au pair-ordningen.

Nettopp fordi au pair-ordningen i Norge de siste årene har endret karakter, og nye dilemmaer og utfordringer oppstår, blir au pairene interessante for forskerne og andre samfunnsdebattanter. Forskere spør: Hvordan har au pairer i Norge det? Er det stor forskjell på hun som kommer fra Filippinene og hun fra Tyskland? Hva sier det om det norske samfunnet i dag at stadig flere familier ønsker au pair?

– Stadig flere filippinske au pairer kommer for opplevelsens skyld

På Universitet i Bergen tar Mariya Bikova doktorgrad på au pairer i Norge på sosiologisk institutt. Hun har selv vært au pair i Norge, og da hun senere studerte sosiologi ble hun opptatt av å forstå au pair ordningen som en del av større samfunnsfenomen og som et uttrykk for større samfunnsprosesser.

- Ved å se på hvem som kommer som au pairer til Norge, og hvilken motivasjon de har, kan man studere endringer i både de landene au pairene kommer fra og i vårt eget samfunn.

– *Hva er fokus i din avhandling?*

– I min doktorgradsavhandling fokuserer jeg spesielt på au pairer fra Filippinene og hva au pair-ordningen har betydd for au parene selv og for deres familier i hjemlandet. Antallet filippinske au pairer i Norge har økt betraktelig siden midten av 2000-tallet, og dette på tross av at det frem til juni 2010 var forbudt for filippinere å jobbe som au pairer i Europa, inkludert i Norge. Dette reiser viktige spørsmål: Hva er au parenes virkelige motivasjon for å komme til Norge? Hva slags risiko tok de ved å bryte filippinsk lov og reise som au pair illegalt før 2010? Med opphevingen av

utreiseforbudet i juni 2010 har

antallet au pairer fra

Filippinene økt ytterligere, noe som gjør behovet for mer kunnskap om au parenes situasjon i Norge enda større. Vi vet at mange filippinere har omsorgsforpliktelser

overfor familiemedlemmer i

hjemlandet, men vi vet lite om hva

slags konsekvenser omsorg på tvers av landegrenser har for au parene og deres familier.

– Når norske familier velger å ansette au pairer fra Filippinene, er det ofte filippinernes rykte som gode og pålitelige arbeidstakere de er interessert i, og ikke den filippinske kulturen.

– *Er det noe som er uklart i au pair-ordningen i dag, som kan gjøre den lett å misforstå for au pairer eller vertsfamilier?*

– Formålet med ordningen er klart definert av både norske og filippinske myndigheter. Det betyr at au pairer og vertsfamilier i teorien bør være klar over at ordningen dreier

seg primært om kultur og ikke om arbeid. Men når norske familier velger å ansette au pairer fra Filippinene, er det ofte filippinernes rykte som gode og pålitelige arbeidstakere de er interessert i, og ikke den filippinske kulturen. Filippinske kvinner på sin side kommer til Norge ikke hovedsakelig for å oppleve norsk kultur, men for å jobbe. Mange vertsfamilier er klare over at filippinske kvinner kommer til Norge for å jobbe, og at disse kvinnene ofte forsørger familier i hjemlandet. Dette kan resultere i at au pairene jobber lange dager, med eller uten ekstra betaling.

– Det at stadig flere benytter au pair, gjør at terskelen for å hente inn hjelp i huset i form av barnepass og husarbeid, blir lavere.

– *Hvordan har du forsket på filippinske au pairer?*

– Jeg har intervjuet personer som jobber eller har jobbet som au pairer for norske familier om hvordan det er å være au pair i Norge og hva som har motivert migrasjonen til Norge. Jeg har også intervjuet familiemedlemmer til au pairer, mødre, fedre, søsken og nære venner for å forstå hva det har betydd for familienettverkene til au pairene å sende en person til Norge. For å forstå livet på Filippinene bedre og det som motiverer filippinske kvinner til å reise til Norge har jeg bodd i familiene til au pairene og deltatt i deres hverdagslige aktiviteter. Videre har jeg intervjuet norske og filippinske immigrasjonsmyndigheter om hvordan de ser på au pair ordningen og har analysert lover og dokumenter som regulerer au pair-plasseringen i Norge. Jeg har også sett på tidligere forskning på au pairer.

– *Har du oppdaget noe som overrasket deg?*

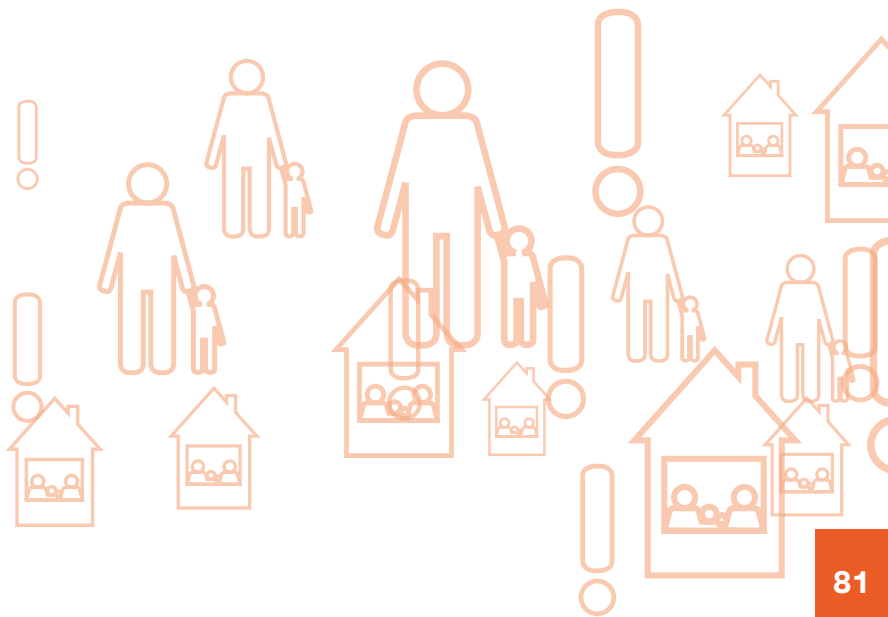
– Ja, selv om mine analyser viser at mange au pairer fra Filippinene motiveres av muligheten til å forsørge sine familier med inntekten fra Norge, er det en voksende gruppe au pairer som kommer til Norge først og fremst for opplevelsens skyld. Disse er utdannede unge mennesker som har et genuint ønske om å oppleve skandinavisk kultur og som overhodet ikke er innstilt på å fungere som hushjelper, slik det er tilfellet med mange au pairer fra Filippinene. Dette er viktig å huske på når man skal utforme regelverk eller en håndbok som denne. Men: Det er fortsatt en stor gruppe au pairer fra Filippinene som ser på au pair-ordningen først og fremst som arbeid. Disse jobber gjerne lange dager og sier sjelden «nei» når vertsfamilien spør om litt ekstra hjelp med barnepass og husarbeid. Disse er også au pairer som ofte har omsorgsforpliktelser i hjemlandet. Når det kommer til au parenes familier i hjemlandet finner jeg at hele familien nyter godt av pengene som sendes fra Norge, og at pengene ofte brukes til utdanning av søsken og slektninger.

– *Hva forteller au pair-ordningen oss om det norske samfunnet i dag?*

– Den økte bruken av au pairer i Norge er uttrykk for flere viktige endringer i det norske samfunnet. Det at stadig flere benytter au pair gjør at terskelen for å hente inn hjelp i huset i form av barnepass og husarbeid, blir lavere. Det å ha hjelp, eller hushjelp, normaliseres. Bruken av au pairer skaper også et skille mellom familier som har råd til å hente inn hjelp og de som ikke har, men også mellom kvinner som ansetter au pairer og kvinner som jobber som au pairer. Den økte bruken av au pairer utfordrer med andre ord etablerte normer om likestilling, demokrati og internasjonal solidaritet.

Norske familier er ikke så likestilte som man tror

Mary kommer fra Florida i USA og er au pair for en familie i Oslo med en sønn i skolealder. Familien ønsket at sønnen skulle lære engelsk, og Mary synes det er fint å få snakke engelsk. Hun er ikke så opptatt av å lære seg norsk, men er fornøyd med å kunne noen fraser.

– Jeg ville bli au pair fordi jeg er glad i barn og ville vise frem litt av amerikansk kultur til andre deler av verden. Jeg har lært så mye om Norge mens jeg har vært her! Tradisjoner, påske, jul, 17. mai, hva slags mat dere spiser og litt historie. Nordmenn er ikke så åpne og vennlige som amerikanere, så jeg synes det har vært litt vanskelig å få venner, noe som er uvant for meg. Men jeg har fått en au pair-venninne som bor i sitt eget hus. Der er det lett å komme på besøk.

Før jeg kom, skypet jeg med familien og fikk et godt inntrykk av dem. Jeg kom på sommeren, og det første jeg gjorde var å bli med familien på ferie. Da følte jeg virkelig at jeg ble en del av familien.

På en vanlig dag står jeg opp 06.30, lager frokost til familien og matpakke til skolen. Deretter rydder jeg litt, gjør klesvask og hviler litt ute, eller på rommet. Fra 13-14-tiden gjør jeg ulike oppgaver etter en fast rutine som jeg har overtatt etter au pairen som var her før meg; støvsuge, tørke støv, vaske. Så kommer barnet fra skolen, han begynner på lekser og får litt mat. Hver dag lager jeg middag og spiser med dem, før jeg rydder opp.

Jeg hadde faktisk ikke ventet at det skulle være så mye husarbeid i au pair-ordningen, og jeg er ikke helt komfortabel med det selv om jeg har akseptert det. Jeg har snakket med vertsmor om at jeg synes det er mye, men det ble ingen endring. Jeg jobber mer eller mindre fem timer om dagen og har fri lørdag og søndag, med unntak av om de trenger barnevakt. Jeg synes det er helt greit. Noen ganger hjelper jeg også til om de har store fester. Jeg forholder meg mest til vertsmor, og har inntrykk av at dette gjelder for alle au pairer. Det er nok fremdeles moren som styrer husholdningen i norske familier, og dermed også au pairen. Når man lever tett på en familie, ser man at mødrene gjør mye mer hjemme enn likestillingsdelatalet tilsier. Jeg vet ikke om det er hun som tar kontrollen, eller om det er forventet av henne?

Familien er vant til å ha au pairer og var nysgjerrige på min kultur. De vil gjerne ha meg med på hytta, men jeg foretrekker å bli hjemme når de drar. Det er herlig å ha huset alene!

Det er uvant å bo der man jobber, man kan ikke reise hjem når man er ferdig for dagen. Jeg tror akkurat dette kan være tøft for mange au pairer. Når jeg snakker med andre au pairer, har vi ofte de samme utfordringene. Ofte handler det om mange som jobber altfor mye. Jeg kommer til å savne vertsfamilien når jeg reiser hjem, men jeg kommer ikke til å savne å bo i noen andres hus!

Jeg vurderer å reise til Tyskland når jeg er ferdig her for å studere psykologi.

Jeg har fått mer selvtilitt av å være au pair

Jan er 24 år og kommer fra Filippinene. Hun studerte data i hjemlandet og hadde vært au pair i Danmark i to år før hun kom til en Oslo-familie med tre barn i skolealder.

– Jeg ville gjerne lære om en ny kultur og et nytt språk, og jeg valgte først Danmark fordi jeg har både tanter og kusiner som arbeider der, og de fant en vertsfamilie til meg. En annen grunn til å bli au pair er for å tjene penger til familien min på Filippinene. Jeg sørger for at både lillebroren og lillesøsteren min kan få utdanning, og at foreldrene mine har råd til bolig. Det er vanlig i vår kultur å hjelpe familien sin på denne måten.

Den norske familien fant jeg gjennom en privat nettside. Jeg valgte Norge fordi det var nærme Danmark og fordi jeg hadde venner som også reiste hit.

På en vanlig hverdag lager jeg frokost og matpakker til ungene, jeg lager middag, vasker huset og er noen ganger barnevakt i helgene, gjerne også på nettene dersom foreldrene er bortreist. Noen ganger får jeg ekstra betalt for dette, andre ganger ikke. Jeg forholder meg mest til vertsmoren, kanskje fordi vi begge er kvinner, men også fordi vertsfaren er mye borte med jobben. Familien ber meg snakke engelsk med ungene, de vil de skal lære språket bedre. På hverdagene mens ungene er på skolen foretrekker jeg å være i huset fremfor å gå ut, men noen ganger møter jeg venner. Når jeg er med dem på ferie, får jeg sove så lenge jeg vil og føler virkelig at jeg også har ferie.

Nordmenn er mer utadvendte og direkte enn oss filippinere. Det var vanskelig i begynnelsen. Vi er mer vant til å si og gjøre ting slik at andre ikke føler seg tråkket på. I tillegg er det uvant at menn og kvinner er så likestilte her. Hjemme har menn mer makt over kvinnene i ekteskapet.

Når jeg møter andre au pairer og vi snakker sammen er det vanligste problemet at mange jobber for mye, eller at vertsfamilien ikke er hyggelig mot dem. For eksempel vet jeg om en au pair som er hjemme med babyen hele dagen, samtidig som det er forventet at hun skal vaske huset og lage middag. Hun sa opp til slutt og fikk ny familie. Selvsagt vet vertsfamilier at vi bare skal arbeide fem timer om dagen, men det er mange som ikke bryr seg.

Den første julen her feiret jeg med vertsfamilien, men den andre ville jeg heller være sammen med venner. Jeg vet ikke hvor interesserte vertsfamilien egentlig er i min kultur, men de spør litt og er nysgjerrige.

Jeg føler meg virkelig fri her! Jeg kan treffe gutter. På Filippinene er det mye strengere, i alle fall mens man bor hjemme. Jeg har fått mer selvtilit av å være ute i verden alene som au pair, og jeg har mange nye venner. Jeg håper å kunne studere her eller i et annet land etterpå.

Au pairen letter trykket på husarbeidet

I en av landets byer bor Hilde og Stein med tre små barn, og en au pair fra Filippinene. Hun er deres første au pair, og familien er veldig fornøyde med ordningen. Au pairen løser både tidsklemme og gir familien et spennende møte med en ny kultur, mener Hilde. Her er familiens historie.

– Vi har en god del venner som har au pair, og da vi ventet barn nummer tre, trengte vi hjelp. Ikke så mye med barna, men med huset. Vennene hadde au pairer fra Filippinene, og alle jentene hadde kommet gjennom anbefalinger fra hverandre, og slik fikk også vi vår au pair. Det virket trygt, fremfor å lete oss frem på internett og tilfeldige annonser. Au pairen vår gjør mest hussysler, hun vasker, lager middag og hjelper til i morgenskaoset.

Au pairen gjør mye av det praktiske og vi får lettet trykket på husarbeidet, i stedet for å krangle om det. Og middagen kommer fort på bordet så vi rekker å leke med ungene etterpå.

Før hun kom, snakket vi mye om kulturutvekslingsbiten i ordningen og ble enige om at hvis vi ikke vil hun skal bli en del av familien, så skal vi ikke ha au pair. Hun skulle få lov å bli med på alt; søndagsmiddager, skiturer, hytteturer, ferier. Det var viktig at hun fikk julegaver på linje med oss andre. I begynnelsen var hun også med på alt, men etter hvert takket hun nei og foretrakk å være hjemme alene. Hun er jo et ungt menneske, så det har jeg forståelse for. Jeg synes vi får til å inkludere henne i familien. Da hun kom til oss, var jeg hjemmевærende med babyen, og vi fikk tid sammen og knyttet bånd. Jeg føler en slags foreldrerolle overfor henne.

Det er selvsagt et paradoks i au pair-ordningen som vi må være bevisste på. For hun skal være en del av familien, men samtidig skal hun arbeide. Det kan føles litt rart. Vi er nøye på at hun ikke jobber mer enn de lovlige 30 timene i uka, men noen ganger kan det bli ekstra arbeid hvis vi for eksempel har selskap. Da gir vi henne ekstra fri dagene etterpå. Vi har selvsagt hørt skrekkehistorier om au pairer som jobber for mye og vil ikke bli en av dem. Vi liker å ha det ryddig, men vi vil ikke ha en person i huset som løper rundt og jobber hele tiden. Jeg husker en gang datteren vår gikk inn med skitne støvler og jeg kjefte på henne for det. Da sa hun: Kan ikke hun bare støvsuge en gang til da? Det var en tankevekker for oss. Vi vil ikke at barna skal oppleve at vi har en slags tjener i huset. Vi har blitt mer tydelige på det, at barna må være med å rydde opp. For det er mye som på magisk vis bare blir ryddet og er på plass når man har au pair.

Vi må for eksempel passe på at ungene henter vannglasset sitt selv, for au pairen vil jo så gjerne være grei mot ungene.

Vi som vertsfamilier må huske på at mange au pairer kommer fra kulturer der tjenerskap er vanlig. I begynnelsen ville hun alltid bære alle handleposene og gå bak meg. Nei nei, tenkte jeg, sånn vil vi ikke ha det!

Dessuten er jeg veldig streng på at ungene ikke får gå inn på rommet hennes, enten hun er der eller ikke. Vi må ha respekt for hennes fritid. Jeg vet om au pairer som må avlyse egne avtaler fordi vertsmor plutselig bestemmer seg for å stikke å

trene. Og hva skal au pairen si? Sier hun «nei» vet hun at det kanskje ikke blir så hyggelig stemming.

Det har blitt en del negativitet knyttet til å ha au pair fra Filippinene. Man kan få stempel som at man kjøper seg fri. Jeg har venner som påstår de aldri kunne hatt au pair. Men jeg skammer meg ikke. Jeg har tre små tette barn og synes det er kjempekoselig å ha en au pair i huset. Jeg ønsker at hun skal få en topp opplevelse her, og at vi holder kontakten i fremtiden.

Jeg synes det er viktig å huske på at au pairen bare er en vanlig jente i 20-årene. Hun er ikke barnepleier eller kokke eller utdannet i rengjøring. Mange fra Filippinene har dessuten aldri sett verken kjøleskap eller fryser, og når man oppdager blåskjellene i fryseren og isen i kjøleskapet skjønner man at vi har glemt å lære henne noen elementære ting. Det er vårt ansvar. Dessuten har det jo forsvunnet noe ullvask! Vi måtte etter hvert gi et lite kurs i å vaske ull. Noen av klærne ble jo veldig små.

Vår au pair har lært seg mange norske middagsretter, og vi har fått introdusert mange nye matretter og ingredienser fra henne, noe i alle fall vi tar med oss videre.

Au pairen får bruke huset så mye hun vil når vi er borte og inviterer gjerne venner hit. Vi hører fra andre av hennes venninner at de ikke tør invitere venner hjem eller bruke kjøkkenet fritt hos sine vertsfamilier. Det er synd, sånn skal det ikke være hos oss.

«Au pair en sånn de har på vestkanten!»

På et mindre sted utenfor Oslo bor Pia og Trond med tvillinger, en jente og en gutt. Da ungene skulle begynne på skolen, bestemte de seg for å ha au pair, aller mest på grunn av møtet med en ny kultur.

– Da barna skulle begynne på skolen, ønsket vi at de heller skulle være sammen med en au pair i stedet for å være på SFO. Vi mente at barna var slitne etter skolen, og at det var bedre å komme hjem til en voksenperson, lage mat sammen og gjøre lekser. I tillegg var vi opptatt av at barna skulle møte andre kulturer, at verden skulle komme litt nærmere. Noen av naboene var skeptiske: «Hva! Au pair? Det er jo sånn de har på vestkanten i Oslo.» Da måtte vi forklare at det er kulturutveksling. Vi var opptatt av at au pairen skulle bli en del av familien.

Vi var opptatt av å gjøre dette ordentlig og brukte Atlantis, så det skulle føles trygt for begge parter. Vi fortalte om oss selv, la ved bilder og ble intervjuet, og Atlantis skulle finne en au pair som passet oss. Vi la vekt på at vi bor på landet og ønsket noen som ville leve et aktivt liv der, ikke dem som var mest opptatt av puber og det urbane på fritiden.

Vi hadde ingen preferanser på land, men endte med en au pair fra Slovakia som elsket å gå på ski. Da tenkte vi at hun vet hvordan det er å fryse på beina og vet hva hun skal gjøre med barna når de fryser! Hennes motivasjon

var å reise og lære norsk, og hun kunne masse om norske idrettsutøvere. Vi likte at hun bevisst ville til Norge. Barna skjønnte ikke helt hvem au pairen var med en gang. «Får vi barnepike?», husker jeg en av dem sa. Jenta vår ble litt sint og var skeptisk. Hun hadde jo en mamma og her kom det en annen dame. Det var ikke lett for au pairen i starten, hun ble avvist og lei seg. Au pairen prøvde alle triks for å bli likt, som spagetti med sjokoladesaus. Etter hvert ble de glade og trygge på henne. Jeg opplevde det som å ha en tenåring i huset og skaffet meg erfaring med det. Etter en stund fikk hun TV på rommet. Begge parter trengte eget rom.

Vi leverte på skolen og au pairen hentet. Hun ba selv om å få vaske, men jeg fikk dårlig samvittighet av dette. Det var dessuten ikke vasking som var utfordringen hos oss, det deler vi voksne på. Har man behov for vaskehjelp, får man kjøpe slike tjenester og ikke ha au pair, mente vi. Vi var aldri bekymret for om hun jobbet mer enn de fem timene om dagen. Det er rart, for selv om jeg og mannen min deler arbeidet hjemme, følte jeg ekstra ansvar for au pairen. Jeg vet ikke helt hvorfor det ble sånn. Kanskje fordi vi hadde noen fine jentepreter? Eller at jeg ble tvunget til å fortelle henne at hun luktet? Da kom det frem at de måtte spare på strøm og vann hjemme, og at hun ikke var vant til å vaske klær etter trening for eksempel. Kommunikasjon er viktig.

Au pairen ville gjerne være med på hytta vår. Uten do og innlagt vann. Hun syntes det var helt forferdelig! Hun advarte de senere au parene mot nettopp denne delen av norsk kultur. Mange au pairer aner ikke hva de går inn i, de har

aldri hatt ansvar for en familie før. Denne au pairen reiste mye rundt i Norge med au pair-venninner. Året etter at hun hadde sluttet, kom hun på besøk til oss. Vi lærte også mye av å ha au pair. Man ser familielivet sitt utenfra på en ny måte. Når man bor på landet kan det være vanskelig å finne relevant språkkurs. Vi endte med å betale en norsklærer for å gi privattimer, sammen med andre familier som hadde au pair. Å ha hatt au pairer har gjort oss takknemlige for det vi har i Norge. Barna har blitt trygge på å snakke engelsk og er uredde i møte med nye folk.

<https://www.facebook.com/AuPairCenterNorge/>

Norsk Folkehjelp

Au Pair Center

Telefon: 454 02 021

E-post: aupair@npaid.org

Adresse: Keyersgate 15, Oslo

Nettside: <http://www.folkehjelp.no/Au-Pair-Center>

 [Au Pair Center/ On Equal Terms/ Norway](#)